Rein... Sepp.
...ngsgrand. 31.
127

EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 17. sept. 1975
Nr. 71 (4061) 17. aastakäik

USA nõus vähendama aatomirelvastust vastutulekuna idale

Ameeriklastel on Euroopas umbes 7 000 aatomi- või vesinikupommi, mis on mõeldud Nato-riikide kaitseks, kui peaks puhkema konflikt suuremas skaalas ida ja lääne vahel. Kuna aga 26. septembril algavad Viinis uued läbirääkimised N. Liiduga vägede ja relvastuse vähendamise kohta Euroopas, siis on üheks tähtsamaks päevakorra punktiks just USA aatomirelvastus. Et desarmeerimiskonverentsile n. ö. uut elu sisse puhuda, on USA välisminister Kissinger nõus vähendama aatomirelvastust tuhande ühiku võrra. Sellega loodetakse saavutada N. Liiduga midagi konstruktiivset, esiteks läbirääkimistel Viinis ja teiseks võibolla vähendaksid ka venelased oma relvastust Ida-Euroopas.

Aatomirelvade äraviimise või nende radikaalse vähendamise poolt on USA-s paljud kongressi liikmed, kes leiavad, et aatomipommide paikmemine niivõrd ida-lääne konfrontatsioonisektori lähedal on hädaohtlik.

Aatomirelvastuse kriitikud kongressis leiavad, et seitse tuhat tuumarelva on tohutult palju rohkem kui eventuaalse konflikti puhul üldse suudetakse kasutada. Ja kui neid maksimaalselt kasutusele võetakse, siis hävitavad nad totaalselt kogu selle piirkonna, mille kaitseks nad tegelikult on ette nähtud.

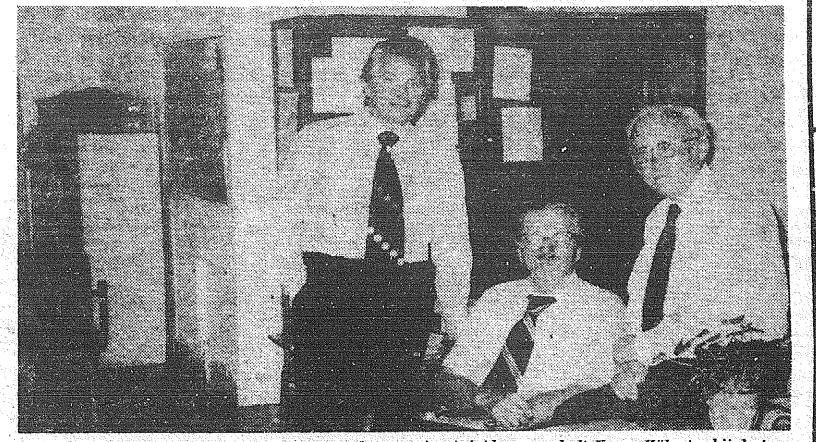
Nukleaarrelvad mõjuvad peale muu ka provotseerivalt N. Liidule, nendivad kriitikud. Kui näiteks peaks tekkima olukord, kus Varssavi-pakti armeed asuvad kallaletungile, on täiesti mõeldav, et osa aatomipommidest langeb vastase kätte.

Ka rahuajal võib juhtuda, et mõni eriti aktiivne terroristide grupp võib kuhugi baasi sisse tungida ja mõne aatomipommi lihtsalt ära varastada. Juhitakse tähelepanu asjaolule, et teatud aatomipommide löhkejõud on kaugelt suurem kui selle 13-ne kilotonnilise oma, mis omal ajal pühkis maapinnalt Hiroshima.

Eriti Lääne-Saksamaa sõjalised ringkonnad kardavad, et USA valitsus annab kongressi survele järele ja et ameeriklased kasvõi ilma läbirääkimistea vähendavad oma aatomirelvastust tuhande ühiku võrra. Seda näeb ette Kissingeri nn. "kolmas alternatiiv", mida praegu uuri-

Järg lk. 2

Eesti hääli VOA-s

Voice of America, Ameerika hääle eesti osakonna toimetajaid — vasakult Ilmar Külvet, abijuhataja Ilmar Mikiver ja Evald Roosaare (EPL-foto).

Ameerika ühendriikide pealinnas Washingtonis peitub hiigelsuure riigi tervishoiu- ja heaoluvalitsuse ehitustekompleksi ka kõigile tuntud Ameerika Hääl, Voice of America. USA ametlik raadiosaatja, millel teatavasti on ka eesti osakond, mis on töötamas kolmandat aastakümmet.

Möödunud aastal läks pensionile eesti saadete peatoimetaja Jaan Kitzberg, kes tänavuse suve veetis Rootsis oma kälimehe dr Karl Kooki seltsis koos abikaasaga. "Esti hääle" uude juhtkonda kuuluvad uus toimetaja Voldemar Veedam (bestselleri "Reis vabadusse" autor) ja tema abi Ilmar Mikiver, kes mõlemad on USA-sse tulnud Rootsist — esimene viiekümnendate grupp võib kuhugi baasi sisse tungida ja mõne aatomipommi lihtsalt ära varastada. Juhitakse tähelepanu asjaolule, et teatud aatomipommide löhkejõud on kaugelt suurem kui selle 13-ne kilotonnilise oma, mis omal ajal pühkis maapinnalt Hiroshima.

Eriti Lääne-Saksamaa sõjalised ringkonnad kardavad, et USA valitsus annab kongressi survele järele ja et ameeriklased kasvõi ilma läbirääkimistea vähendavad oma aatomirelvastust tuhande ühiku võrra. Seda näeb ette Kissingeri nn. "kolmas alternatiiv", mida praegu uuri-

Järg lk. 2

Nato-kindrali 'Soome vaakum' ärritab Soomet

"Soome on sõjaliselt totaalne vaakum", olevat soome ajakirjanike kohaselt neile öelnud Nato-komando inglasest staabiülem, kui ajakirjanikud viibisid tutvumisreisil Norras. Muuhulgas külastati Kolsaasis paiknevat Nato põhjakomandot, kusjuures soomlastele demonstreeriti kaarti, millel N. Liidu möeldavad kallaletungiteed olid illustreeritud nooltega — alates vene piirist ja otse üle Soome territooriumi Norra suunas.

Inglise Nato-kindrali kommentaar "Soome vaakumi" kohta on põhjustanud teravaid proteste soome sõjaväelaste poolt. Ajalehes Uusi Suomi ütleb Soome sõjajõudude ülemjuhataja kindral Lauri Sutela, et väljendus kui selline tõestab, et Nato puudub igasugune põhiline informatsioon. Peale selle on see haavav soome sõdurele ja Soome riigikaitsele.

Soome riigikaitsekursuste komandör Jan Klenberg omalt poolt märgib, et täiesti üllatav on asjaolu, et taolisi väljendusi langetati kõigest mõni nädal pärast Euroopa Julgestuskonverentsi lõpetamist.

Ta juhib ühtlasi tähelepanu faktile, et Nato-kaardi kallaletungiinooled, kui arvesse võtta Soome sõpruse- ja abis-

Järg lk. 2

Reisid itta avasid Musta Pantri silmad

PARIIS (EPL) — Täieliku ideoloogilise murrangu on läbi teinud praegu Prantsusmaal eksiilis elav end. USA Mustade Pantrite juhte ja kommunistlik tegelane Eldridge Cleaver, keda kodumaal mh. on mõistetud 14 aastaks vangistusse politseiniku mõrvamise katse pärast. Ta ei ennusta enam "veripunast Ameerikat laipadega tänavate ääres" ühenduses revolutsiooni teostamisega, vaid koguni hoiatab kommunistliku ohu eest avalikult.

Muudatus tuli toime nüüd 39-aastase neegrijuhi ja publitsisti Eldridge Cleaveri (ta on kirjutanud mustade ülestõusu olulise ideoloogilise raamatu "Hing jääl") külastustega kommunistlikesse maadesse.

Ta oli sukkulaliseks Kuubas, siis Põhja—Vietnamis, Põhja-Koreas, Kommunistlikus Hiinas ja siis N. Liidus ja satelliitriikides. Ta käis ka palestiina terroristide laagrites.

Ta seletas ajakirjanikele, et USA peab ennast sõjaliselt tugevdama, kui ta soovib oma vabadust säilitada. Selle asemel, et kommunistlike maadega "detentet" teha, tuleks nende vastu aktiivselt võidelda".

Noortemalev kasvas Göteborgis toimub noorte parlament

Eesti Skautlike Noortemaleva Rootsis aastakoosolek toimub laupäeval, 11. ja pühapäeval, 12 oktoobril Göteborgis Skautide Majas (Scouternas Hus), Drottninggatan 35. Nagu aastakoosoleku materjalidest selgub, on noortemaleva isikulisel poolel töötanud eduka — maleva on kasvanud 107 noore võrra ja üldarv on 561. Ilmselt aitas siin kaasa önnestunud maailmalaager, mida malev korraldas Metsakodus.

Stockholmi üksused, lipkonnad Karu, Kalev ja Tuulemaa, on kõik plusspoolel, vastavalt 10, 19 ja 8 liikmega, Göteborgi Tallinn ja Põhjalatitred-Kalevipoeg on suurenenud omakorda 8 ja 4 liikme võrra.

Aastakoosolekul tuleb muide arutusele ka Eesti Komitee ettepanek astuda EK Noortetöö liikmeks. Kuigi pidev koostöö on toimunud Noortetööga nii tehnilisel alal kui ürituste teostamisel ja riiklike summade vahendamisel nendeks, ei ole malevat senini olnud sidet EK Noortetööga.

Maleva juhatus on Aastakoosoleku ette astudes asunud kitsimuses positiivsele seisukohale, rõhutades, et malev jääb seejuures endiselt sõltumatuks ja suveräänseks organisatsiooniks. Maleva juhatus kirjutab, et tingimu-

Järg lk. 2

EPL Kolmapäeval, 17. sept. 1975

Ennustus

Antibolshevistliku rahvastebioloki häälekandja ABN-Correspondence tõi viimases kaksiknumbris juhtkirjana ülevaate olukorrast maailmas, nähtuna Nõukogude Liidu poolt ikestatud rahvaste seisukohast. Sissejuhatavalt märgitakse ülevaates, et nagu nn. külma sõja ajal, nõnda jaguneb maailm ka praegu üheks kommunistlikuks ja üheks mittekommunistlikuks blokiks, kuigi monoliitsuse tase on mõnevõrra muutunud mõlemas leeris.

Poolte suhetes kasutamisele tulnud pingelangetamine, nn. détente, tähendab tegelikult "poliitilist tagasihoidlikkust" USA poolt, kuid "poliitilist infiltreerimist" N. Liidu küljest.

Kommunistlik ideoloogia, paaritatud Vene imperialismi ja messianismiga, on õhutanud ja õhutab Moskva agressiivset ekspansiooni mittekommunistliku maailma maades. Sedasama võib öelda Hiina kohta, kuigi tema surve on nõrgem seepärast, et ta ilmus maailma areenile hiljem.

Tegelikult võistlevad Moskva ja Peking omavahel eesmärgiga saada oma kätte "kommunistliku liikumise" juhtimist maailmas, mis viiks maailma valitsemiseni. Sellest võistlusest on tingitud ka mõlemate vahelised lahkhelid, kuna nii N. Liit kui Hiina on imperialistlikud.

Kohalikes sõdades, konfliktides ja kriisides kogu maailmas on seni kõige tähtsamat osa mänginud Vene kommunistliku imperialismi agressiivne vahelesegamine, õhutatuna püüdlusest olla maailma kommunistliku liikumise juhiks. Kremli võimurid katsuvad moondada Nõukogude Liidu kui Vene kommunistliku impeeriumi imperialistlikku ja kolonialistlikku iseloomu petliku seletusega, nagu oleksid nad lahendanud kõik rahvusküsimused. Aga see on just peapunkt, kus Ukraina maailmne tähendus esile tõuseb, ütleb ABN-Correspondence oma juhtkirjas.

Ukraina on võtmepositsioonil Vene kommunistliku impeeriumis, kuna ta oli vene kommunistliku imperialismi esimene ohver ja sai katseväljaks tema rahvusmõrva meetodite väljakujundamisel, nagu neid tänapäeval kasutatakse teiste natsioonide kallal. Olles pidanud kõige pikemaajalist ja andunud võitlust inimsuse vaenlase vastu, võib Ukraina ennast parimini rakendada võitluse edukasse edasiviimisesse Vene kommunistliku kolonialismi vastu.

Võimalusi ikestatud rahvaste vabanemiseks on kaalutud mitmesuguselt: kas maailmasõja tulemusena, kas evolutsioonina Vene kommunistlikus impeeriumis, või N. Liidu ikestatud rahvaste revolutsioonina. Olukords maailmas analüüsides paistab, et maailmasõda on võimalik, kuid ebatõenäolik, kuna N. liidu ja Hiina juhid talitavad ettevaatlikult. Nende tagasihoidlikkus tuleneb mitte ainult ebakindlusest oma jõudude hindamisel, vaid ka veendumusest, et aeg töötab nende kasuks ja seepärast pole neil vaja kiirustada.

Mis puutub nn. evolutsiooni N. Liidus, siis võib see kergendada teatud sotsiaalseid hädasid, kuid ei vii kunagi ikestatud rahvaste vabanemiseni, isegi mitte siis, kui Kremlis peaks juhtuma võimuvahetus. Vabanemise kõige kindlamaks teeks on revolutsioon, mida kannavad ikestatud rahvad ise.

Venelased, vene imperialismi kandjad ja selle kehastajad N. Liidus, on tegelikult vähemuses oma impeeriumis. Enamus koosneb ikestatud rahvastest, kes aga pole küllalt organiseeritud ja ideoloogiliselt ühendatud selleks, et kukutada vene vähemuse iket. Neist puudustest ülesaamine peab olema antibolshevistliku rahvastebioloki — ABN — ülesandeks. See eeldab kõigepealt maailma avalikkuse mobiliseerimist toetuseks rahvastele, keda Vene imperialism on vangistanud.

Liitunud Rahvaste Organisatsiooni põhikiri ja tema Inimõiguste Ülddeklaratsioon on kooskõlas vabadusnõudmistega, kuid pole leidnud rakendamist maailma kommunistliku sektori rahvaste juures, eriti Nõukogude Liidus — kuna Moskva mõju Liitunud Rahvaste paljudes organites on suur. On oluliselt tähtis tugevdada võitlust olukorra parandamiseks Liitunud Rahvaste Foorumil.

Intensiivsele võitlusele tuleb soetada abi nn. Kolmanda maailma kaasatõmbamisega, kuna N. Liit ainsa ülejäänud kolonialimpeeriumina ohustab kõiki riike mittekommunistlikus maailmas.

A.K.

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 187:—
Termin (4 kuud) ... kr. 68:—
Kuu ..... kr. 18:—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1975

Kohalik elu

GÖTEBORG

Käesolevaga kutsutakse kõiki Eesti Skautliku Noortemaleva Rootsis liikmeid osa võtma ESNMR peakoosolekust, mis toimub pühapäeval, 12. oktoobril algusega kell 11.30 Göteborgis, Scouternas Hus ruumides, DRottninggatan 35. Päevakorras on: 1) Avamine ja koosoleku juhataja valimine: 2. Sekretäride, häältelugejate ja protokolli kinnitajate valimine, 3. Hääleõiguslike nimekirja kinnitamine, 4. Päevakorra muutmine või/ja kinnitamine, 5. Tegevusaruanne, 6. Majandusaruanne, 7. Revisjonikomisjoni aruanne, 8. Aruannete kinnitamine, 9. Juhatuse vastutusest vabastamine, 10. Ettepanekud ja resolutsioonid, 11. Tegevuskava, liikmemaks ja eelarve, 12. Valimised, 13. Kohal algatatud küsimused.

Võimuvõitlus soome ühingute keskliidus

Rootsi avalikkuses äratas tähelepanu Rootsis tegutseva Soome Ühingute Keskliidu esimehe, Stockholmi ülikooli soomeugri keelte professori Osmo Hormia lahkumine esimehe kohalt, kus ta on olnud 1969-ndast aastast saadik. Professor on seletanud, et ta peasekretäri Pöysälä kätte kogu tegevuse juhtimise koondamisega on jäänud vaid vormilliseks juhiks, pealegi erinevad mõlemi vaated asjadele.

Nagu selgub Eskilstuna-Kuriren soomekeelsest leheküljest, on vaadete erinevus eeskätt selles, et peasekretär tahab näha keskliitu võimalikult sõltumatuna ja iseseisvana, esimees aga võimalikult tihedas koostöös rootsi ametühingutega ja sotsiaaldemokraatidega.

Sealjuures on vaja märkida, et nii Hormia kui Pöysälä on mõlemad sotsiaaldemokraadid, viimast peetakse aga erakonna paremasse tiiba kuuluvaks. Pöysäla liini pooldajad Arvi Tervalampi ja Marjatta Johansson pääsesid hiljuti juhatusse, neist esimene abiesimehe kohale.

Liidul on praegu 40.000 liiget ja oma ajaleht "Ruotsin Suomalainen", mida trükitakse Ahvenamaal ja ilmub kord nädalas. Kuuldavasti on mõlemad saanud rootsipoolset toetust, mistõttu võitlus juhtimise ümber, eriti soomlaste hälte tõttu tuleviks koukonnavalimistel, tõhtlemata puudutab ka rootsi ametühinguid ja sotsiaaldemokraate.

USA . . .

Alg. lk. 1

takse Nato peakorteris Brüsselis. Saksa sõjaväelased märgivad üldiselt, et probleem on komplitseeritud, eriti sellepärast, et Natos pole eriti suurt üksmeelt.

Need ringkonnad USA-s, kes aga pooldavad tugevat aatomirelvastust Euroopas, ütlevad, et kui ameeriklased unilatiraalselt hakkaksid oma tuumarelvastust vähendama, võib eurooplastele jääda mulje, nagu pooleks USA enam põrmugi huvitatud Euroopa kaitsest.

Brüsselli ja Bonni kohaselt seisneb USA ettepanek selles, et ameeriklased vähendavad oma aatomirelvastust nimetatud tuhande ühiku võrra. Kuid peale selle evakueeritakse ka teatud arv võitluslennukeid ja tankitõrjerakette tüüpidest Lance ja Pershing viiakse Kesk-Euroopast minema 29 000 meest.

Kõike seda tehakse eeldusel, et N. Liit viib oma huvisfäärist minema ühe terve soomusarmee — 1 700 tanki ja 68 000 meest. Pärast seda loodetakse läänes, et venelased vähendavad oma mehi ja relvastust proportsionaalselt rohkem kui USA.

Viini läbirääkimistel on lääne delegaadid peamiselt huvitatud sellest, et desarmeerimise esimeses faasis kuuluvad relvastuse vähendamise hulka vene ja ida-euroopa soomusjõud.

Kuid N. Liit omalt poolt on juba algusest peale teinud katseid esimesse faasi kaasa võtta ka ameerikaste taktikalisi tuumarelvi. Pluss teatud arv lennukeid ja rakette, mis nimetatud aatomilaenguid kannavad.

Brüsselis oletatakse, et praegustest lahkelidest hoolimata jõuavad seitse Natoriiki siiski nii kaugele, et USA poolt soovitatud vähendamistega nõustutakse — teatud reservatsioonidega. (EPL/AUS).

Torontos suri 30. augustil Veralda Johanna Uesson, n-na Elmik, sünd. 10. oktoobril 1920 Tallinnas.

Torontos suri Anna Kurell, sünd. 14. mail 1891 Valgamaal.

Torontos suri Jacqueline Laaneorg.

Elistveres, Eestis, suri 26. augustil Ida Elisabet Liin.

Malev . . .

Alg. lk. 1

seks on, et see samm ei mõjustaks ega killustaks noortetööd poliitilistel põhjustel.

Selle vältimiseks on algatatud juhatuse poolt koostöögrupi moodustamine noortetöö küsimustes Rootsi Eestlaste Esinduse, Eesti Komitee ja Maleva vahel. Mõtte on heaks kiitnud nimetatud organisatsioonid.

Edasi arutatakse skautide ja gaidide töö ja seaduste ühtlustamist maadevahelises ulatuses. Erinevused on tingitud senini olukorrast, kus teistes maades skautide ja gaidide tegevus on administratiivselt täiesti eraldatud, siin Rootsis aga ühendatud ühismalevasse vastavalt ka Rootsi skautluse struktuurile.

Aastakoosoleku raamkava Göteborgis on üksikasjades aljärgnev:

LAUPÄEV 11. okt. 1975: 8.00—9.45 Kogunemine, hommikueine, registreerimine, 10.00—11.00 Pidulik avakoosolek, 11.15—12.00 Tegevusulevaated, läbirääkimised, 12.00—13.15 Eine, 13.15—15.45 Maleva tuleviku perspektiivid: Igaüks Maleva õnne sepp (vabalt eesti vanasõna järgi). 1. osa: Grupitöö Maleva tegevuse planeerimiseks, 2. osa: Läbirääkimised grupitööde tulemuste üle, 16.00—17.30 Maailmalaager Metsakodu — 75 järelkaja, 19.00 AK pidu.

PÜHAPÄEV 12 okt. 1975: 8.00—10.00 Hommikueine (Aeg reserveeritud Gaiderite Kogu ja Skautmasterite Kogu koosolekutele). 10.00—11.30 Erikoosolekud — Tööalade tuleviku perspektiivid, 11.30—13.30 ENSMR Peakoosolek, 13.30—14.30 Eine, 14.30—15.15 Maleva juhatuse nõupidamine lipkonnajuhtidega või nende asetäitjatega, 15.15—16.00 Maleva juhatuse koosolek.

Nato . . .

Alg. lk. 1

tamispakti N. Liiduga, paljastavad tõsiasja, et Natos pole aimugi nimetatud pakti tegelikust sisust.

Klenberg avaldab lootust, et inglasest Nato-kindrali norra kolleegid annavad talle senisest paremat informatsiooni Põhjala julgeolekupoliitilise olukorra kohta.

Ajakirjanike raport vahejuhtumist Nato staabis avaldati keset käimasolevat valimisvõitlust. Asja kasutasid silmapilkselt ära soome kommunistid, kes nimetavad ajakirjanike reisi ja Natokindrali välje väljendusi teadlikuks provokatsiooniks.

Selle eesmärgiks olevat kommunistide kohaselt varustada parempoolseid erakondi materjaliga, mis tekitab umbusaldust N. Liidu vastu. Kompartei poliitbüroo kommünikees öeldakse, et ilmselt tahetakse õõnestada head koostööd Soome ja N. Liidu vahel, levitades hirmutavat propagandat hädaohu kohta, mis varitsevat nõukogude piiride taga. (EPL/AUS)

Raamatu- ja kunstinäitus Göteborgis

GÖTEBORG (EPL) — Pühapäeval, 21. septembril avatakse Göteborgi Eesti Majas, Drottninggatan 27, Raamatuaasta kunsti- ja raamatunäitus, mis kestab kuni 28. septembrini (ink!).

Kunsti osas esineb oma väljapanekutega Hugo Lepik, kuna raamatute väljapanek sisaldab eksiilis ilmunud eesti memuaarkirjandust ligikaudu 200 raamatu näol.

Näituse avamine toimub kell 18 sellekohase sõnavõtuga Rain Rebase poolt ja näitus on avatud järgnevail päevadel kella 16-st kella 21-ni, välja arvatud teisipäev, 23. seppt., mil näituseruum on suletud. Laupäeval, 20. septembril on näitus avatud kella 14-st 21-ni.

Raamatuaasta kontsertaktus Göteborgis

GÖTEBORG (EPL) — Pühapäeval, 28. septembril toimub Göteborgis KFUM-kuuldesaalis (sisseminek Erik Dahlbergsgatan 1) Raamatuaasta kontsertaktus, mis algab kell 14.

RA proloogi esitab selle autor Kalju Lepik. Avasõna ütleb Heli Rebas, mille järel Göteborgi Eesti Naiskoor laulab Harry Truusi juhatusel neli laulu: Mart Saare viisistatud rahvalaulu Laulu eestvõtja ja Salme Purre laulud Talvine õhtu, Üle kodumäe ja Sirel.

Kõnega raamatu ning kultuuri teemal esineb Bernard Kangro. Pärast kõnet esitab Alfred Pisuke viiulil Eduard Tubina Vana valsi, Küllakarjase sarveloo, Kanneldaja ja sikusarve loõd. Klaveril Hilja Saarne. Järgneb luuletuste ettekanne Kalju Lepikult.

Kontsertaktuse lõppsõna ütleb Arvi Moor.

Aktusele pääs kavalehega, mille hinnaks 10:—, pensionäridele 5:—. Algkooli õpilastele on sissepääs tasuta.

Tõnu Kalami dirigendiedu

BOSTON (VES) — Tõnu Kalam, kes teatavasti oli suvel abidirigendiks Lake George ooperifestivalil (Glens Falls, New York), kutsuti sealt juhatama tuntud Marlboro muusikapidustuste 25. hooaja lõpukontserdile.

Marlboro pidustuste traditsiooniliseks lõpupalaks oli Beethoveni "Fantaasia, op. 80" klaverile, kuuele vokaalsolistile, koorile ja sümfooniaorkestrile. Klaverisolistiks oli Marlboro pidustuste kunstiline juht Rudolf Serkin. Teose ettekanne Tõnu Kalami juhatusel sai suurte ovatsioonide osaliseks.

Noore dirigendi juhatatud ooperid "La Perichole", "Butterfly" ja "Võluflööt" Lake George ooperifestivalil said kõik erakordselt hea vastuvõtu osaliseks. Tõnu Kalam sai eriti kiita, kuna tal tuli juhatada kõik need ooperid ilma orkestriproovideta.

Lenderlaste kokkutulek

Lenderlaste, s.o. endiste Elfriede Lenderi gümnaasiumi õpilaste kokkutulek toimus 5. septembril korporatsioon Estica ruumides Stockholmis.

Esireas vasakult Koidu Ventser-Martinson, Ilka Görman-Lender, Ellen Köil-Anderson, Ellen Roosme-Kristal, tänavune Lenderi-stipendiaat Aarand Roos, K. Nylin-Bauman, E. Grüner-Vesk ja Ulla Wallberg-Kanep.

Teises reas A. Jams-Saaliste, H. Rebas-Toomara, E. Utt-Paju, E. Soo-Sooman, Kulla Velliste-Avarand, E. Glöckner-Murrik, M. Talgre-Soome, Evi Eichhorn-Tammjärv, M. Mathiesen-Sinberg, A. Tiigiste-Tammjärv, M. Loonurme-Onno.

Kolmandas reas I. Liliehöök-Lukas, E. Taimre-Laks, H. Sallert-Matson, H. Chenon-Oras, E. Vadi-Kuus, M. Lender-Tonkman, L. Mägi-Reeps, E. Reigo-Palginõmm ja H. Männik-Lukas.

(Foto Tippo).

"Äraeksinud" uurimislaev

OTTAWA (ME) — Poola põhjaala uurimislaev "Gedania" tabati Kanada Ratsapolitsei poolt keelatud vetes, Baffini lahes. Laeval oli lubatud sõita ainult Kanada ja Grööniimaa vahel asuvas Davisi merekitsuses ja Baffini lahes, kuid ilma, et keegi oleks märganud oli laev läbinud keelatud Lancasteri ja Barrow kitsused, mis asuvad põhjanaba ja Manitoba joonel.

Ratsapolitsei keelas poolakatele edasisõidu ja "Gedania" lahkus tundmatus suunas. Kanada põhjaalade kaitsmine teeb Ottawale suurt muret. Hiina andmetel rikuvad N. Liidu lennukid kogu aeg Kanada suveräänsust ja lendavad Kanada põhja-aladel kuni Montreali ja Torontoni välja. Arvatakse, et N. Liidu kalalaevadele oldi sunnitud Kanada Idakalda sadamad sulgema, sest sõjaliste seadmetega kalalaevad muutsid Kanada sadamad nagu Vene sõjasadamateks.

Esineja TV:s

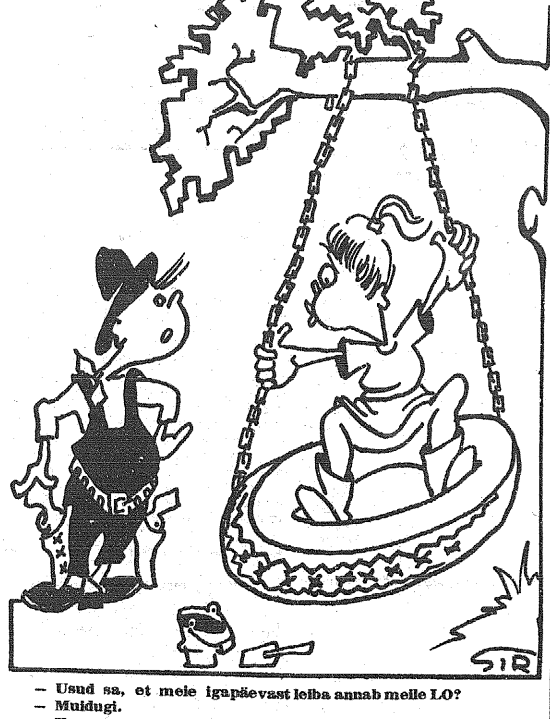
— Sihukese välimusega te end televiisori-ekraanil absoluutselt näidata ei tohi. Stuudios nr. 28 korrastatakse teid.

Korrastus stuudios nr. 28.

Ajakohaselt esinemisvõimeline televiisori-ekraanil.

— Usud sa, et meie igapäevast leiba annab meile LO?
— Muidugi.
— Kas sa seda toonekurejuttu ka usud?
— Loomulikult.
— No milleks sel juhul meil seda papat vaja läheb?

Teisitimõtlejate seisund Sovjetis

Nils Morten Udgaard vaatleb "Sv. Dagbladetis" N. Liidu sisemise opositsiooni olukorda ja sihte. Hiljuti möödus 10 aastat sellest, kui kirjanikud Sinjavski ja Daniel arreteeriti — see alustas uue perioodi N. Liidu teisitimõtlejate tegevuses. See pole mingi rõõmus juubel, teisitimõtlejad ei vaata lootusrikkalt tulevikku. Kuid, aetuna sisemisest kohusetundest, võitlevad nad edasi, oodates paremaid aegu.

Grupid on väga väikesed, pole mingit ühendavat organisatsiooni. Isegi Andrei Sahharovi kolmeliikmeline inimõiguste komitee pole pidanud tänavu ühtki koosolekut. Teisimõtlejaid ühendab sõnavabaduse ja õiguskaitse nõue, aga poliitilise programmi loomisel on tekkinud vastuolusid ja erinevusi — Roy Medvedjevi liberaalsest sotsialismist kuni Solzhenitsõni rahvusluseni ja usulise ärkamiseni.

Kõigest hoolimata on nende üksikute isikute tähtsus suur. Ilma teisitimõtlejate gruppide tegevuseta poleks läänemaailm hakanud nõudma vabamaid kontakte ja suuremat avalikkust. Partei oma "kampaaniad" on tutvustanud teisitimõtlejate nimesid kogu N. Liidus ja tekitanud suurt uudishimu. Samal ajal tutvustavad lääne raadiosaatjad laiemaid hulki teisitimõtlejate ideedega.

Intelligents ei julge toetada protestijaid avalikult, otsitakse kõrvalteid. Üks neist on noorte seniest tihedam liitumine ortodoksse kirikuga. Noore mehe habe tähendab, et on tegemist "neoslavofiilliga". Otsitakse rahvuslikke traditsioone, keele ja kirjanduse õppijate arv ülikoolides kasvab.

Dostojevski, Solovjov ja Berdjajev on ideoloogid, viimaste raamatud maksavad kuni 300 rubla tükk. Kirikuid ja ajaloolisi ehitusi restaureeritakse innukalt. Ortodoksse kirikuga liituvad peamiselt linnade haritlased.

Maal liituvad töölised ja talupojad ikka suuremas ulatuses baptistidega ja adventistidega, kes muuhulgas võitlevad eduga alkoholismi vastu. Osa baptisti kirikut on põranda all, selle juhte on arreteeritud ja taga otsitud, olemas on salajased trükikojad. Nad peavad oma jumalateenistusi erakorteriteS või metsas.

Partei suhtumine kirikutesse on järjekindlalt takistav ja kontrolliv, kuid on hoidutud liiga järskudest aktsioonidest — välja arvatud tugevate gruppide vastu suurlinnades. Usuliikumise "südamiku" puhul kasutatakse pikaajalist vanglakaristust, vaimuhaiglatesse sulgemist ja töölt vabastamist.

Alates 1972 on hakatud kasutama vastupanijate maalt välja saatmist. Selle tõttu harvenevad teisitimõtlejate read ja nende masendus suureneb. Kuid meetodi eest on makstud kallist hinda — palju silmapaistvaid teadlasi on välismaal, rahvuslikud venelased tunnevad selle tõttu rahutust.

Kodumaal on tähtsamad teisitimõtlejad (näit. Sahharov) isoleeritud — neil pole võimalik põrandaaluses levitada uusi mõtteid, huvi nende vastu väheneb. Ainult huvi Solzhenitsõni vastu kestab. "GULAG-saarestikku" kopeeritakse ikka uutes ja uutes eksemplarides, ilma et seda saaks takistada.

Teisitimõtlejate ainus säilinud võitlusmeetod on apelleerimine lääne suunas. Nad loodavad, et lääne poliitikud katsuvad rohkem mõjutada N. Liidu juhte. "Me katsume luua olukorra, kus ametivõimud paevad võtma meid tõsiselt ja hakkama meiega mõtteid vahetama," ütleb Sahharov.

Ta reformideed sarnanevad teatud määral sotsiaaldemokraatide omadele ja leiavad pooleholdu enne kõike haritlaskonnas. Sahharov on internatsionalist ja loodab ida-lääne koostööle tulevikus. Solzhenitsõn selle vastu on rahvuslane ja apeleerib venelaste rahvuslusele, mis hõõgub kommunistliku pinna all.

Osa mõlemate ideedest on pärit veel tsaari-Venemaa aegadest, mil KGB asemele tsaari ohraana pidas jahti teisitimõtlejatele. "Ainult läänemaailm tegeleb veel marksismiga," ütleb Sahharov, — "ja seal hinnatakse ka inimlikke väärtusi."

Lähema tuleviku vaatekohalt on teisitimõtlejad tugeva kontrolli all. Neil pole liitlasi — pole sidet töölistega, haritlaskond sümpatiseerib valikides. Aga pikas perioodis tekitavad nad riigivõimule lahendamatuid probleeme — sõimust ja politseivõimust ei jatku. (EPL/AI)

• Huumor

Artur Kapp oli igasuguse viljatu eruditsiooni äge vaenlane. "Minu raamatukapp," tavatses ta öelda, "teab palju rohkem kui mina, kuid mitte tema pole helilooja, vaid mina."

Küsimus: "Kas poleks kõige lihtsam, kui valitsus paneks kõik rezhiimivastased pokri?"

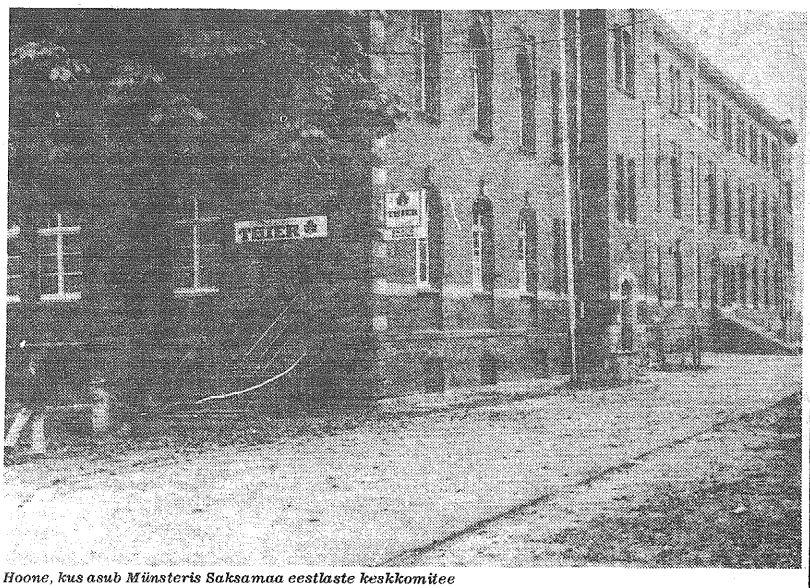
Vastus: "Põhimõtteliselt küll, aga kes siis teeb töö kolhoosides ja vabrikutes?"

Turist läheb Friisimaal söökla-sse, vaatab toidukaarti ja küsib siis kelnerilt:

"Millest see tuleb, et teil maksab riisipudru rosinatega 2 marka ja riisipudru ilma rosinateta 3 marka? See pole ju loogiline!"

"On küll," vastab oober. "Kas teate, kui suur töö see on, kui riisi seest kõik rosinad välja noppida,"

"Meie tunneme üksteist juba aastaid, kuid sa pole iialgi küsinud, kuidas mul ka äri läheb."

Hoone, kus asub Münsteris Saksamaa eestlaste keskkomitee

Herbert Michelson:

Reisikohtamisi Saksamaal, Prantsus- ja Inglismaal

Lahkusin Stockholmist 25. augusti hilisõhtul. Magasin öö magamiskupees kuni Kopenhaagenini. Tegin vahepeatuse Münsteris, kuhu saabudes oli Saksamaa Eesti Keskkomitee esimees Joh. Västrik mul jaamas vastas. Ta sõidutas mind Keskkomiteesse. Esindusel on nägus mugav korter nõupidamise- ja bürooruumidega — seega välja jõutud "popsi seisusest" kastide otsast.

Jutuajamisel Västrikuga Keskkomitee tööst selgus, et suuremate ürituste teostamine Saksamaal on raskendatud, kuna eestlased elavad üksikult ja üsna väikeste gruppidena üle maa laiali. Nii pole ka kohtadel võimalik kultuuriliisi üritusi teostada, kuid tahet on jatkunud vajadusel ka kaugemalt kohale tulla, näit. lauluproovidele pidustuste puhul. Isegi Belgia laulukoor on siis liitunud.

Valitsuselt saadav abi on suhteliselt väike, see aitab vaid katta töötasu ja ruumide üüri. Kui ei peaks tulema meile soodsamat valitsust, (lootust siiski on) võib toetus veelgi väheneda.

Sõjameeste Kodu küsimus on omaette õrn probleem, mis varem või hiljem vajab lõplikku lahendust. Eestlasist invaliide seal palju enam ei ole, nii tuleb ruume ka sakslastele üürida. Remondi kulud ja võlad on suured, kuid varandus muidugi ületab selle.

Vahepeal olid telefonikõned Vilma Belinfantega Hollandis ja tuntud end. Tartu sporditegelase Soosaarega Münchenis, kes nüüd on pastor.

Västrik töötab vaheldumisi Münsteris ja Geislingenis. Peagi ilmub "Eesti Raja" 30-aasta juubelinumber. Et see ajaleht nii kaua on püsinud, on küll peamiselt vana visa spordimehe Västriku teene. Lähemal ajal teostuvad Keskkomitee kutsel suuremad nõupidamised, kus ka Raamatuaasta elustamine kõne alla tuleb.

Väljapuhanult asusime järgmisel hommikul teele, Västrik Geislingeni ja mina Brüsseli. Kuni Kölnini saime veel oma jutuajamist jatkata, kus mul tuli teisele rongile ümber istuda.

Enne Londoni siirdumist kasutasin ühe päeva meie perekonnasõbra 81-aastase F. Kalepi ja tema abikaasa külastamiseks Pariisis. Kalepi elu- ja töökäik on olnud pikk. Eesti Vabariigi teenistuses 1919—1939 olles tihedas koostöös esimeste saadikute Pusta ja Piibuga. Töötas mõnda aega ka Eestis Kaitseväe staabis.

Kalepil on harukordne mälu ja ta on kirjutamas oma mälestusi. Eriti on tal säilunud E.V. algusest rariteet-dokumente, näit. Välispass nr. 5, 3.III. 1919, sõjaväe tunnistusi, kiri, mis näitab Aspelile Prantsuse auleegioni risti annetamist (ainuke juhus ajaloos, Aspel oli muide ka prantsuse keele lektoriks Ohio ülikoolis) jne.

Jutu kestel andis ta mitmeid märkimisväärseid paroole. Üks neist kõlab: "Leida ühist keelt kõigi tõsiselt mõtlevate eestlaste keskel". Suur tänu Kalepi perele.

Minu 6-nädalase Euroopa-reisi viiamne kokkusaamine ja nõupidamine teostus 1. septembril Londonis Eesti saatkonnas — ajaloolises Eesti endiste saadikute Piibu, Kallase, Torma ja teiste avaras töökabinetis.

Saadiku tööruum hoone teisel korrusel, samuti kantselei alumisel korrusel on endiselt eeskujulikus korras. Seda on ka esinduslikud saalid ja teised ruumid — nagu polekski erilist juhtunud. Ainult vanad kirjavahetuse kogud on pakitud ja kindlasse kohta toimetatud.

Riigi Teatajad, seaduste kogud ja muud vajalikud trükised on nägusas köites saadiku tööruumis klaasustega raamatukapis. Saadiku töölauda kasutab nüüd kauaaegne saatkonna ametnik pr. Taru, kelle abikaasa kannab hoolt hoone heakorra eest.

Kuna ettenähtud Raamatuaasta ja eesti noorte huvides nõupidamiseks oli veel tunnike aega, kasutasin seda üle tänava lähedalasuva Baden-Powelli hoone sisustuse vaatlemiseks. Eesti riiklik aumärk "The Red Cross of Estonia" särab seal vastu igale vaatlejale, mis antud temele külaskäigu puhul augustis 1933 Tallinnas.

Õhtuseks nõupidamiseks oli kogunenud Raamatuaasta Inglismaa Komitee liikmed eesotsas IEÜ esimehe Väino Pärtelliga, pr. Helbemäe, Leida Kukas, Ojaste, Heinaste ja teisi. Kohal oli ka Saime Pruuden ja E. Taru.

Väino Pärtel käneles Raamatuaasta üritusist Inglismaal, mis algas E.V. aastapäeva aktusega. Ajaleht "Eesti Hääl" on teinud kõik võimaliku sügisel tulevaks näituseks. Suuremad keskused peale Londoni on Leicester ja Bradford. Eesti Abistamise Komitee korraldab sügisel raamatunäituse koos müügilaadaga. Taru märkis lisaks, et Londoni Eesti Seltsi juhatus pühendab ka Välis-Eesti päeva eesti raamatule.

Saime Pruuden käsitles pikemalt noorte ja raamatu lugemise probleeme. Perekonnas eesti keele rääkimine ei ole veel lugemine, miliine ongi probleem. Soovitas korraldada lugemise võistlusi pikema aja kestel.

Palju oli kõnelusi ka raamatute tellimise ja ostmise üle, eriti aga raamatute hindadest. Kirjastajad peaksid arvestama erimaade elatusstandardiga ja vastavalt ka talitama. Rõhutati ka huvi eriti Elin Toona, Helga Nõu ja Gert Helbemäe raamatute vastu.

H. MICHELSON

Pastor Eestist Soomes

HELSINGI (EPL) — Ühe soome luteri koguduse kutsel viibis Soomes Põltsamaa koguduse praegune õpetaja Herbert Kuurme koos abikaasaga. Ta oli külalisjutlustajaks Helsingi, Tampere ja Jyväskylä kirikutes.

Herbert Kuurme on Tallinnas tegutseva eesti luteri kiriku usuteadusliku seminari õppejõuks, milline loodi pärast usuteaduskonna sulgemist Tartu ülikoolis.

— — —

EESTI MAJA WALLING. 34-I

VAJAME KIIRESTI TÖÖJÕUDU

Eesti Maja einelaud vajab kiiremas korras täistööaja panusega teenistujat. Lähemaid andmeid majavanemalt, tel. 08/11 47 77, Tarmo Sepp.

Kuna Eesti Maja kogu tegevus on suunatud eesti ühiskonnale, vajame eelkõige eesti keelt kõnelevat teenistujat.

● Perenaistele

Toorsalat aedviljast

Aedvili on ilus. Ja väärtuslik. Küllap seda teadis vaikelu, stillebeni maalija kauges minevikus kui ta lõuendile jäädvustas lihtsad valged naerid kõrvuti kuldse peekriga. Tänapäeva perenaine on asetanud kolm värsket ungari paprikat — rohelise, valge, punase — tumedapinnalisele köögilauale, lõikliilede asemele. Tõepoolest, see on ilus värvilaik ja pealegi nii rikas A- ja C-vitamiini sisaldavuselt. Ei ole teada ühtegi teist aedvilja milles oleks nii palju põhjamaalasele vajalikku C-vitamiini kui paprikas. Jatkub ainult ühest killust päevas (veerand osa keskmise suurusega paprikast) et rahuldada C-v tarvet.

Kuna C-v hävib kiirelt toidualnete keetmisel, siis on värsket paprikat kõige tulusam tarvitada toorelt, näiteks toorsalatina, toitude kaunistamisel või lisada mõnele valmiskeedetud toidule ribastatult enne söömist. Näiteks suppidele, "ühepoti" toitudele, hautatud toitudele.

Kõik toorsalatiks tarvitatud aedviljad, eriti mullased juurviljad, peavad olema hoolikalt pestud ja puhastatud. Salatikastmeks tarvitatakse näiteks sidrunimahla, hapukoort, majoneesi ja üsna sageli vineegerkastet ehk dressingut mida nimetatakse ka õlikastmeks. Kastmete maitsestamiseks tarvitatakse alati soola, sinepit või pulbrispipart, suhkrut ja hapet (äädikas, veini- või õunaäädikas, sidrunimahl).

Vineegerkaste

1 osa veiniäädikat, 3 osa söögiõli soola, pulbrispipart, pisut suhkrut. Kõik ained hästi läbi loksutada ja kastet hoida suletavas pudelis. Kastmete maitseks tarvitatakse ka mõnel juhul tomatpüreed või tshilikastet, riivitud mädarõigast, küüslauku, tilli vm. On käepärane kui seda kastet tehakse korraga valmis 3-4 dl või enam, olenevalt tarvitamise sagedusest.

Kastme tarvitamisega on soovitav olla kokkuhoidlik. Liiga palju kastet põhjustab õrnade salatiainete kiiret närbumist ja vesistumist. Salatiained ja muud õrnad salatiained peavad olema ainult niisutatud mitte aga vineegerkastmest tilkuvad.

Tuleb ka vahet teha, millal vineegerkastet valada salatiainetele. Kui on õrnad salatid, siis niisutatakse neid kohe enne serveerimist. Koosneb aga salat raskesti seeditavatest toorainetest — seened, peakapsas, paprika, seller — siis on hea salatit teha valmis varemini ja hoida serveerimiseni külmakapis. Kastmes olev äädikas, sidrunimahl või muu hape muudab nende taimviljade kestaine pehmemaks ja maitseained kastmes imbuvad salatiainetesse.

Paprikasalat seentega ja tomatiga

2 värsket paprikat, rohelist ja valget, 100 g tooreid shampinjone, 2-3 kõvalihalist punast tomatit, maitseaineid, ca 4 sl vineegerkastet.

Paprikal lõigata jämedamast otsast ära kaaneke ja paprika sisu välja võtta. Loputada. Lasta tahedaks nõrguda, lõigata rõngasteks või ribaliseks. Shampinjonid puhastada ja lõigata pikuti pooleks või 2-3 viiluks. Shampinjonid panna koos paprikaga kõige enne kaussi. Niisutada vineegerkastmega, kauss katta taldrikuga ja panna umbes üheks tunniks külmakappi.

Külmakapis hoitud pestud tomatid lõigata lõikudeks, vedel seemnekogu ära võtta. Tomatitele raputada pisut soola ja tõsta siis salatikaussi. Salat serveerida kohe. On hea kui sõögilauale on igaks juhuks pandud soola, pulbrispipart ja vineegerkastet.

See salat sobib külmtoitude lauale ja on sobivaks lisatoiduks praetud kala-, kana-, makaronitoitude ja munatoitude juurde.

Värskekapsasalat õuntega ja värske kurgiga

2 tassitäit peeneks või isegi narmaspeeneks riivitud peakapsast segada ca 4 sl vineegerkastmega ja hoida kaetult umbes 1 tund külmakapis. Lisada 1-2 väikseteks tükkideks lõigatud õuna ja 1 tassitäis tükeldatud värsket kurki. Raputada peale pisut soola, suhkrut ja veel vähe vineegerkastet või mõnd puuvilja mahla. Serveerida kohe.

Porgandisalat apelsiniga

2 tassitäit riivitud porgandit segada samapalju tükeldatud apelsiniga. Võib võtta ka teisi sidrunivilju, näiteks mandariini või grapefrukti. Erikastet pole vaja kuna riivitud porgandid ja apelsin annavad salatile isegi mahlakust. Maitseks võib porganditega segada 1-2 tl mett.

Salat sobib hästi kohupiima võileivaga vaheeineks.

Puuviljasalat külmade praadide kõrvale

1-2 õuna, 1 apelsin ja pirn, 1 endiivipea, 1-2 dl kreekapähkli tuumi, soovi korral paar lõiku ananasi. Kastmeks sobib majonees mis segatud vahustatud koorega või hapukoorega, võttes 6 osa majoneesi ja 1 osa koort.

Kõik puuviljad pesta, koorida, lõigata ühesuurusteks tükkideks. Endiiv lõigata põiki ribaliseks. Pähklituumed purustada väiksemaks. Majonees segada koorega. Kaste valada saltiainetele, segada kergelt ja saltit serveerida kohe. See salat sobib lisandiks kallimate lihaliikide, näiteks rostbiffi, filee, metslindude juure. Selles salatis on kastet võetud rikkalikumalt, umbes nii palju kui rassoljes võetakse hapukoort.

Lehtsalat

1 lehtsalat, ca 3 sl hapukoort, maitseks soola, suhkrut, 1 sl tilli või 3 sl vineegerkastet.

Salatilehed uhtuda jaheda veega ja lasta hästi nõrguda. Kui neid hoida rätiku vahel külmakapis, siis muutuvad nad eriti kargeks. Lehed panna tervelt serveerimiskaussi, suuri lehti murda 2-3 osaks. Jahe kaste valada salatilehtedele kohe enne serveerimist.

Lehtsalatit peetakse õrnemaks "õlilistaimeks" roheliste aedviljade peres, eriti põhjamaa rahvaste seas ja talvekuudel. Parema kauba ärides on müügil uuemaid salatisorte. Ei oleks "mahavisatud aeg" kui neist mööda minnes hetkeks peatuda. Neid on seal siledate ja kräsuliste lehtedega, kujult ovaalseid ja ümarikke. Igat ühte saab neid tarvitada nagu lehtsalatit. Tuleb mõte — kui igast niisugusest salatitaimest saaks osta paar lehte ja need seada kõik kokku ühte läbipaistvasse klaaskaussi miile põhjal on kord jäätükke. Küllap siis naudiks rohelise salati rohkeid värvivarjundeid ja ilu, aroomi ja kargust. Seda muidugi eeldusel kui nad müügikohal on nii värsked nagu ooleksid just praegu toodud hommikkasteselt peenralt.

Ellen Roosme

— — —

Rootsi kasuvanemail külas

OSKARSHAMN (EPL) — "Oskarshamns-Tidningen" 14.7.75 märgib pikemas, fotoga varustatud artiklis ära Kanadasse siirdunud eestlase Meinhard Männiku külastust oma kasuvanemate juurde Virserumi.

15-aastasel Meinhardil oli võimalus viis aastat kasvada üles perekond Frodigi juures Virserumis ja õppida tapitseerimist, millisel alal talon ka nüüd oma firma Kanadas.

Rootsi kingid kohal

Metsakodu maailmalaagrist viisid USA gaidid ja skaudid kaasa sõpruskingitusi, millised nüüd Lakewoodis toimunud Tasuja laagris pidulikult kätte anti USA maleva juhtidele. Pildil annab USA esindusüksuse juht gaider Leena Aare (vasakul) Rootsist toodud kingid üle maleva juhile, gaider Ella Kärnerile. (VES-foto).

Rassism ka Taanis Ei soovi põgenikke

KOPENHAAGEN (EPL) — Seoses 100 Vietnami põgeniku toomisega Taanisse ilmnes äkki ka taanlaste juures rassism. Kopenhaageni ajalehtedes tekkis äge vaidlus, kas vastu võtta võõrast rassist põgenikke, kuigi taanlased ise tavaliselt mõlstavad rassismi hukka teistes, kaugetes maades. Tegemist oli nende saja põgenikuga, kes kuulusid 4000 põgeniku hulka, kes pääsesid kommunistiku võimu ülevõtmise hetkel merelt taani laeva "Clara Märaki" pardale, kes nad viis Hongkongi. Neid koheldi seal merehädalistena ja astuti samme, et neid paigutada teistesse maadesse. Taani lubas vastu võtta 100.

Nende 100 suhtes uuris taani politsei hoolega, et tegemist ei oleks sõjaväelastega.

Siis aga algasid raskused: taani omavalitsused keeldusid põgenikke võõrast rassist vastu võtmast. Bröndbyerne sotsiaaldemokraatlik linnapea rõhutas, et kogukond ei saa kuidagivilisi vietnamlasi paigutada.

Lõpuks võttis põgenikud vastu Tostrupi konservatiivne kogukonnavalitsus, kes reserveeris uue ehituskompleksi vastuvõtutsentrumiks. Selle vastu alustas demonstratsioone ürnike ühing, kes leidis, et piirkonna keskkond muutub halvemaks — ühing usub, et põgenikud hakkavad varastama ja räpaselt elama. . .

Ei ole kerge olla põgenik kaugelt maalt maal, kus nagu Rootsiski aastaid kõneldi "sümpaatiast kannatava rahva vastu".

— — —

Joh. Raag Tallinna raadios

Tallinna raadio saates põgenikele välismaal intervjueeriti Uppsala ülikooli soomeugri instituudi raamatukoguhoidjat Johannes Raagi eesti keele õpetamisest rootsi ülikoolis ja Rootsis asuvate eesti pagulasteadlaste osavõtust Budapestis toimuvast soomeugri kongressist.

Nagu seigus, oli ta vahendanud Uppsala ülikooli kutse prof. Paul Aristele, et see kas sügis- või kevadsemestril tuleks Rootsi külalislektorina.

Prof. Ariste on kord varem viibinud Rootsis seoses teadlaste värbamisega Tallinnas toimunud soomeugri kongressile, mispuhul ta oli kaaslaseks okup. Eesti parteilisele kultuuriliidrile Endel Sõgelile.

Malelein

ZÜRICH (EPL) — Shveitsi ajalehtede malenurkades mälestatakse jätkuvalt Paul Kerest tema parimate partiide äratoomise näol.

Märgitakse selle juures, et päevaprobleem on toodud eesti suurmeistri Kerese mälestuseks. Shveitslased ei sega Kerest kunagi venelastega, nagu see on esinenud mujal. Tages-Anzeiger esitas näit. 23. augustil Paul Kerese "in-memoriam-partii" Dieter Kelleri vastu Zürichi tunrlirilt a. 1961.

Saksamaa sotsiaalhooldus rühib maailma esirinda Majanduskriis annab tunda

Saksa Liiduvabariik on viimase kuue aasta jooksul läbiviidud reformide tulemusena rühkinud maailma kõige parema sotsiaalhooldusega riikide esirinda. Tasuta arstiabi ja haiglaravi, palga edasimaksmine haiguse puhul, laste abiraha, üüri vaheraha, puhkuseraha, 13. kuu palgad ametnikele, pensionieõigus 63-aastaselt, diinaamiline pensionide kõrgendamine igal aastal ja tipp-töötasud on tüüpilisemateks näideteks riigi ja tööandjate poolt kantavast sotsiaalkoormusest. Johtuvalt majanduskriisist, riigi ja kogukondade võlakoormusest ning tööpuudusest on hakatud tänavu tähelepanu juhtima asjaolule, et tiliarenenud sotsiaalandamid hakkavad riigil ile jõu käima. Halduskulud kasvavad, tervishoiukulud lausa "plahvatavad", töötatööliste abiraha kassa on võlgades, haigekassad raskustes ja pensionikassad kahanevad. Seetõttu on valitsusvõimude poolt koostatud kavasid sotsiaalandamite kahandamiseks nende ühiskonnakihtide arvel, kes seni privileegilises seisundis. Nii on kavas kärpida ametnike eesõigusi võrreldes teiste töötajatega.

Samuti esitasid praktiseerivad arstid nõudmise, et patsiendid kannaksid osa ravikulusid. Kõne all on olnud ka palgatõusude seisak. Kõik kavad on põrkunud vastavate gruppide ägedale vastupanule. Nii nimetas saksa ametnike liidu esimees Krause valitsuse kavasid ametnike privileegide kärpimiseks riigiõiguse vastaseks aktiks.

Valitsus omalt poolt ei näe meeleldi, et sotsiaalandamite kärpimisi tehtaks elanikkonna tervise arvel. Erilise luubi alla on võetud ametnikud, kelle töötasud ja muud privileegid pole kooskõlas töösaavutustega.

800.000 TÖÖTUT

Ehkki valitsusringkondade poolt ennustati majandusliku konjunktuuri tõusu varakevadeks ning pärast selle prognoosi mitte täitumist varasuveks, on mõlemad ennustused osutunud liiga optimistlikuks. Juulikuu alguses teatas Nürnbergis asuv üleliidulise tööameti keskbüroo, et töötute arv on ikka veel napilt üle miljoni ja lühitöölisi üle 800.000-de.

Saksa majandus on sõltuv ekspordist. Paljude firmade ekspordid USA-sse on käesoleva aasta esimese nelja kuu jooksul langenud võrreldes eelmise aastaga 31 protsendi võrra, teistesse maadesse vähemal määral. Põhjuseks on majanduskriis USA-s, samuti on viimaste aastate kestel tehtud palgakõrgendused Saksamaal vähendanud saksa kaupade konkurentivõimelisust maailmaturul.

Tänavu sõlmitud palgatariifid on võrreldes eelmiste aastatega mõistlikkuse piires — läbilõikes 6 protsenti. Umbes sama võrra on tõusnud siin ka elukallidus. Kuna saksa töölised pole nii streigihimulised kui nende kolleegid Inglismaal, Itaalias ja Taanis, siis on siin elukalliduse tõus võrreldes nimetatud maadega suhteliselt madal.

Liidukantsler Schmidt kelle üheks vooruseks on otsekohesus, teatas hiljuti avalikult, et majandusliku tõusu prognoosidega on eksitud. Opositsioon omakorda väidab, et konjunktuuri tõusu prognoosid on tehtud valimispropaganda raames.

BRANDT HINNAS MOSKVAS

Saksa idalepingute initsiaator end. liidukantsler Willy Brandt viibis hiljuti seitse päeva N. Liidus seltsimees Brezhnevi kutsutud külalisena.

Saksa sotsiaaldemokraatide liidri vastuvõtul Moskvas rakendati protokoll, nagu seda tehakse tavaliselt riigipeade vastuvõttude puhul. Brandti vastuvõtjaks ja ärasaatjaks oli seltsimees Brezhnev isikliikult.

Nagu selgub nappidest seletustest ajakirjanduses, olevat mõlemad arutanud Berliini küsimust, kultuuriliste ja tehnoloogiliste sidemete süvendamist kui ka Euroopa julgeolekukonverentsiga seoses olevaid küsimusi. Opositsioonipartei esindajate poolt avaldati Brandti välispoliitilise soolo puhul teravat kriitikat.

Ka opositsioonisõbralik kui ka erapooletu ajakirjandus ei kiida heaks Brandti Moskvareisi. Nii märgib suurima tiraažiga ajaleht "Bild" oma kommentaaris: "On hea, et Bonnis ei valitse unistaja Brandt, vaid tasakaalukas Schmidt. Brezhnevi ei saa hinnata tema sõnade, vaid tegude järgi." Veel küsib sama leht oma kommentaaris: "Jääb ainult küsimuseks, missugust hinda peame jälle selle eest maksma?"

MIKS AMETNIK ON LUUBI ALL

Saksa ametnikud teenivad läbilõikes palju rohkem kui töölised. Läinud aasta statistika kohaselt oli ametniku keskmiseks sissetulekuks DM 2559, teenistujal 1960 ja töölisel 1660 marka kuus. Saksa Maksumaksjate Liidu andmeil on ka ametnike puhkepalgad võrreldes tööliste omaga provotseerivalt kõrged.

Aastal 1974 oli töölise keskmiseks puhkepalgaks 541, teenistujal 884 ja ametnikul 1533 marka.

Meeles tuleb pidada, et rootsi vääringus on iga D-mark kr. 1:70. Ametnike ebaõiglaselt kõrgem standard on põhjuseks, miks saksa sotsiaaldemokraatlik valitsus neid on erilise luubi alla võtnud.

HELSINGI LÕPPVAATUS

Saksa Liidupäev kutsuti suvepuhkuse ajal kokku erakorraliseks istungiks, et arutada Euroopa julgeolekukonverentsi tulemusi. Valitsusparteid olid nõus lõppdokumendile Helsingis alla kirjutama, ehkki reserveeritud optimismiga.

Opositsioonipartei esindajad seevastu nõudsid, et Liiduvabariik peaks tingituna eriseisundist kui poolitatud riik keelduma allakirjutamast. Kristdemokraatide välispoliitiline ekspert Werner Marx nimetas Genfi maratonkonverentsi tulemusi atrappide suurturuks. Teised nimetasid konverentsi kõnemeeste olümpiaadiks ning tulemusi Stalini sõjasaagi rahvusvaheliseks tunnustamiseks.

Liidupäeva koosolek kestis 10 tundi ning anti edasi televisioonis. Ülekanne TV-s lõpetati keset opositsiooni kuldsuu Franz Josef Straussi sõnavõttu. Hääletamisel olid 251 rahvasaadikut allakirjutamise poolt ja 171 vastu. Kuna hääletus polnud nõutav, polnud Liidupäev täiesarvuliselt kohal. Saksa Liidupäeva kuulub 496 liiget, kellele lisandub 22 osalise hääleõigusega saadikut Lääne-Berliinist.

RAHVAARV KAHANEB!

Esmakordselt pärast Teist Maailmasõda näitas saksa rahvaarv läinud aastal kahanemise tendentsi. Liiduvabariigi statistika keskbüroo andmeil langes elanike arv läinud aasta jooksul 110.000 võrra. Rahva iibe taandumise põhjusena märgivad statistikud abiellumiste arvu langust, sündide vähenemist ja võõrtööliste värbamise lõpetamist.

ka on imikute suremuse protsent Saksamaal võrreldes teiste kultuurriikidega suhteliselt kõrge. Umbes 10.000 imikut sureb aastas rohkem kui see oleks normaalne, märgivad arstid. Sündimuse languses mängivad olulist rolli ka palju kasutatavad rasedusvastased preparaadid.

Kahanema hakkab ka saksa suurlinnade elanikkond. Paljud asuvad elama väiksematesse kogukondadesse suurlinnade lähedusse. Lärm saastatud õhk ja laviinina kasvav kriminaalsus suurlinnades peletab elanikud.

Elanike arv kahaneb ka DDR-is. Sündimus näitab langust, samuti põgeneb aastas keskmiselt 6000 inimest läände, kellest rõhuv enamus noored elujõulised mehed.

IDAPIIR KINDLUSTAMISEL

Liiduvabariigi ja DDR-i 1842 kilomeetri pikkusel piiril käib viimastel aastatel innukas piiritõkete asendamine uute ja moodsamatega. Iga piirikilomeetri kindlustamine läheb DDR-ile maksma umbes miljon Saksa marka, kinnitas hiljuti üks piiriküsimustes kompetentne USA ohvitser pärast tutvumislendu piiril.

Sama kinnitas ka üks Saksa piirivalve ohvitser televisioonis, kus näidati helikopteril vändatud filmi kindlusetööde kohta. Hofi ja Lüübeki vahel on umbes 70 protsenti vanadest traattõketest asendatud tiheda massiivse metallvõrguga. Viimane kaevatakse meeter maa sisse, maa peale jääb 3,2 meetri kõrgune võrk. Iga teise betoonposti külge on kinnitatud miinid, mis plahvatavad võrgu liigutamisel.

Metallvõrgu taga asuvad tõkkekraavid, betooneeritud tee patrullsõidukitele ja vastavalt maastikule betoonist vahitornid. Paljud majad on parema laskesektori saavutamiseks lammutatud. Veel asuvad võretõkke taga vahikoerte jooksurajad, betoonpunkrid, helgiheitjad ja piirivalve kordonid. Piiritõkete tagamaal asuvad lääne-saksa piirivalvurite andmeil veel komistustraadid, millede puudutamine alarmeerib piirivalvurid. Enamik põgenikke Ida-Saksamaalt põgeneb läände teiste idariikide kaudu, kus piiritõkked pole nii preitsilikult viimistletud kui DDR-is. (ME/KK9.

— — —

Kohaliku elu

UPPSALA

Väljasõit Ahvenamaale

Uppsala Eesti Pensionäride Uhing korraldab väljasõidu Ahvenamaale 23. septembril.

Buss nr. 800 väljub bussijaamast (raudtee peajaama juurest) kell 8.00.

Lähemaid andmeid väljasõidu kohta saab Tõnis Murult, tel. 14 42 87. Samuti registreerib ta sõidust osavõtjaid ja muretseb piletid nendele, kes kuni 17. sept. on tasunud ettenähtud sõiduhinna.

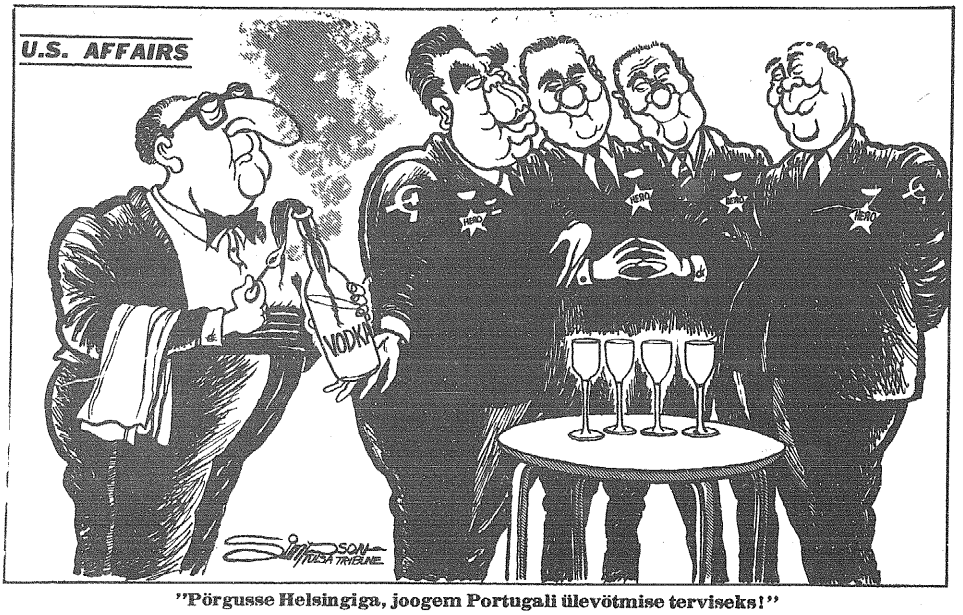
GÖTEBORG

Tallinna koondused

Tallinna lipkonna koondused toimuvad: Lipkonna kodus, Hökegatan 10 hundudel ja hellakestel esmaspäeviti kl. 17—18.30. Juht: Anita Miks, tel. 87 52 33. Gaididel ja skautidel reedeti kl. 17.30—19.30. Juht: Aino Miks, tel. 87 52 33.

Bräcke kooli võimlas: Rajuritel esmaspäeviti kl. 19—22. Vana- ja rahvatants, "Hämariku" laulugrupi harjutused. Juhid: Andres Merelaid, tel. 53 75 59 ja Geeni Ojasoo, tel. 48 35 05.

Kõik skautlikust noortetöösr huvitatud tere tulnud.

"Pörgusse Helsingiga, joogem Portugali ülevõtmise terviseks!"

Loetakse rootsi rahvast ja elanike elukortereid

Käesoleval sügisel sooritatakse Rootsi riigipäeva otsusel jälle ulatuslik rahva- ja korterite loendus. Oktoobri kuu viimaseks nädalaks saadetakse 6,2 miljoni Rootsi kodanikele ja Rootsis kirjutanule kolme leheküljeline küsimusleht, mille täitmiseks antakse üks nädal. Hiljemalt 30. oktoobriks tuleb nimelt küsimuslehed tagastada posti teel omavalitsustele, kus vastusi kontrollitakse ning edasitöötlemiseks ettevalmistatakse.

Rahvaloenduse eel saadetakse igasse kodusse informatiivne broshüür, mis tagapõhja annab loenduse vajadustele, ning lähemalt selgitab küsimuslehe täitmist. Ajakirjanduses ilmutatakse ka hulk teadaandeid ja kuulutusi.

Eesti Päevaleht usutles litsentsiaat Ago Vallast, kes vastutab rahvaloenduse läbiviimise eest Stockholmi linna omavalitsuse osas.

Rahvaloendus 1970 tekitas Rootsi kodanike hulgas suurt pahameelt. Väga mitmed leidsid, et esitati liiga isiklikke küsimusi. Küsimuste arv oli ka suur, ning küsimuslehtede täitmine nõudis palju aega. Eriti oponeeriti küsimuste vastu, mis käsitasid kooliharidust ja elukorterite üürisid. Reaktsioon oli arusaadav, kuna 1970 korjati küsimuslehed kokku majahoidjate poolt. Statistika Keskbüroo, kes ka siis rahvaloendust sooritas, ei saanud nõnda isiku integriteeti kaitsta. Tundelikke andmeid seati intimeste hoolde, kelledel ei olnud vaikimistõotust.

75.000 KEELDUSID

1970 rahvaloendusega seoses oleva meeleavalduste tõttu, saimegi Rootsis nn. dataseaduse ja uue kontrollasutuse "datainspektionen". Kuigi et seaduse põhjal võimalik rahatrahvisid määrata isikutele kes keelduvad rahvaloenduse blankette täitmast, siis kasutati seda võimalust ainult mõnedel üksikutel puhkudel seoses 1970 rahvaloendusega. Arvestatakse, et ligemale 75.000 inimest keeldusid küsimuslehti tagastamast 1970. Asjaolu mõjustas arusaadavalt ka siis sooritatud rahvaloenduse tulemusi. Eriti Stockholmi osas, olid andmed töökohtade ja kutsealade osas puudulikud. Selle tõttu on ka omavalitsustel raskem tulevikku plaanitseda ja oma prognoosidele saada õiget alust.

PAREM INFORMATSIOON 1975

Eelmise rahva- ja korteriloenduse halbadest kogemustest on aga riiklikud ja omavalitsuse asutused õppinud. Kui nüüd 1975 uuesti seda suurt tööd ettevõetakse, on mitmeid aastaid ettevalmistusi tehtud. Omavalitsustelt on päritud, mis laadi andmeid soovitakse tuleviku planeerimiseks. Inimestelt on küsitud, mille vastu nad reageerinud 1970 ja kuidas tolaegne küsimusleht oli ülesehitatud vastaja seisukohalt. Datainspektionen on põhjalikult läbi vaadanud käesoleva aasta rahvaloenduse blankette, ning taganud, et isiku integriteet igati oleks kaitstud.

Rahva ja korteriloend käib selle sümboli all. Tähed tähendavad "Folk och bostadsräkningen".

Kuna 1970 ei antud mingit üksikasjalikku informatsiooni üldsusele, siis on käesoleva aasta rahvaloendusega seoses kavas hulk üldsust informeerivat tegevust. Brozhüüri näol tutvustatakse rahvaloenduse vajadust ja kasutamist nii omavalitsuste kui ka riiklikul pinnal. Antakse ka seletust, kuidas küsimuslehte täita. Raadios, televisioonis ja ajakirjanduses ilmutatakse juhiseid ja teateid.

INTEGRITEET IGATI TAGATUD

Juba mõne nädala pärast ilmuvad esimesed informatiivsed kuulutused ajakirjanduses, mis 1975 rahvaloendust tutvustavad. Oktoobris saadetakse igasse kodusse brozhüür ja oktoobri eelviimasel nädalal saadab siis Statistika Keskbüroo posti teel küsimuslehed laiali.

Igas ümbrikus on kaaskiri, kus põhjalikult selgitakse miks ja mis alusel selliseid rahvaloendusi sooritatakse — kuidas korjatud andmeid on võimalik kasutada koolide, lasteaedade, korterirajoonide, liikluse planeerimiseks ja muu omavalitsuse töö juures. Kaaskirjas antakse ka seletus, kuidas isiku integriteet tagatud uurimistöö käigul.

Ankeetlehed täidetakse perekondade kaupa. Lisatud ümbrikuga tuleb küsimusleht postiga saata omavalitsusse, kus vaikimistõotusega isikud vastusi kontrollivad. Kui mõni vastus puudulik, siis võtavad need isikud telefoniga ühendust, ning paluvad täiendavaid andmeid. Kui keegi keeldub vastamast, siis tuletatakse kirjalikult meelde tema kohustust. Kõige viimaseks võetakse kasutusele rahatrahvi määramis võimalust, mis seaduslikult võimalik survena avaldada. Käesoleval aastal on sellise rahatrahvi suuruseks määratud 100 kuni 1.000 krooni. Selliseid juriidilisi sammusid astub kohalik läänivalitsus.

Kui blanketid kokkukorjatud ja kontrollitud, töötletakse andmed Statistika Keskbüroo juures Örebros. Küsimuslehed on kujundatud nii, et neid võimalik ka optilisel teel ja täisautomaatselt raalidesse salvestada. Andmed Rootsi elanike kohta sorteeritakse igasugusteks otstarveteks — tavaliselt ilma mingi nime või aadressi nimetamata. Omavalitsused saavad vajalikke andmeid elanikkonna jaotuse, korteristandardi ja tegevuse üle, mille põhjal võimalik edasitöötada otsuste ja plaanide tegemisel.

ESIMESED TULEMUSED SÜGISEL 1976

Suure materjali statistiline töötlemine võtab aega, kuid esimesed tulemused 1975 rahvaloendusest valmivad järgmisel sügisel, kui avaldakse ülevaade korterite olukorra ja standardi kohta. Sügisel 1976 on võimalik ülevaateid anda ka näiteks tööturu olukordadest omavalitsustes, ning kevadel 1977 peaks kõik andmed ja järeldused olema valmis töötletud ja avaldatud.

Kogu rahva- ja korteriloendus läheb maksma umbes 65 miljoni krooni. Omavalitsused maksavad oma soovitud andmete väljatöötamise eest kokku teist nii palju.

UURIMUS MAKSAB 130 MILJ. KR.

Küsisime litsentsiaat Ago Vallaselt, kes vastutab rahvaloenduse läbiviimise eest Stockholmi linna omavalitsuse osas — on uurimus seda hinda väärt?

"Igas riigis sooritatakse rahvaloendusi. Need on vajalikud nii riigi kui ka praegusel juhul Rootsi omavalitsuste töö edasi viimisel. Ei ole võimalik planeerida koolisid, lasteaedasid, elukorterite ehitusi, töökohtade lokaliseerimisi või suurte liiklusteede rajamisi ilma reaalse aluseta. Mida aktuaalsemad on andmed elanikkonna ja selle tegevuse üle, seda täpsemad saavad ka plaanid ja poliitilised otsused olema meie sotsiaalse keskkonna suhtes.

Juba 1742 sooritati Rootsis esimene rahvaloendus. Selle vajadus oli tol ajal võibolla teine kui tänapäeval. Siis oli tähtis teada kui palju oli võimalik elanikkonda maksustada, või kui palju mehi oli võimalik sõjaväkke kutsuda. Rahvaloendusi ei sooritatud ka sel ajal järjekindlalt. Tänapäeval on rahvaloendused, ja nende teatud järjekindlus oluline mh. igasuguste muudatuste jälgimiseks rahvastikkus pikemal ajavahemikul, et oleks võimalik väljalugeda tuleviku arengut mitmes küsimuses.

Rootsis esineb võibolla kõige põhjalikum rahvusstatistika läbi aegade, mille taolist ei leidu kuskil maailmas. Kui tänapäeval kantakse hoolt isiku integriteedi eest, siis ei mõjusta see rahvaloenduse ja muude selliste suurte uurimuste tähtsust ja vajadust. Need andmed mida meie aeg ajalt küsimuslehtedele kirjutame, saavad meile endile ja meie kaaselanikele kasuks olema. Statistika on abiks tuleviku planeerimise juures. Mida täiuslikum ja aktuaalsem on statistiline alus, seda täpsemad on ka need otsused, mida iga päev langetatakse meie tuleviku kohta."

Juba 1970 andis Rootsi valitsus lubaduse, et rahvaloenduse andmeid ei anta eraettevõtete või -isikute kasutada. Ei antud ka riiklikele asutustele juurdepääsu, kui andmed seotud mõne isiku nimega. Kui Arbogas otsiti üht püromaniaga tegelevat isikut, palus politsei juurdepääsu rahvaloenduse blankettidele, et käekirja järele teda sisse piirata. Rootsi valitsus ütles aga ei.

Dataseadus ja valitsuse lubadus kehtib ka nüüd. Ei anta mingisuguseid isiklikke andmeid elanike kohta — ei kellelegi. Nii et kui keegi rahvaloenduse küsimuslehel vastab, et tema rattaga tööl käib, kuid tulumaksudeklaratsioonis kasutusele võtab bussisõitude shablooni, siis ei avasta seda kunagi ükski maksuamet.

TARMO SEPP

Eestlased Budapesti kongressil

Ungari pealinnas Budapestis toimub praegu järjekordne soomeugri kongress teadlastele. Paguiaseesti teadlastest sõitsid Budapesti sel puhul keeleteadlane ja Uppsala ülikooli eesti keele dotsent fil. dr. Valter Tauli ja rahvateadlane prof. Gustav Ränk koos Balti Instituudi sekretäri Imant Rebasega. Eelmine soomeugri kongress toimus Tallinnas.

Vene laev keelatud USA-vetes

USA rannavalve tabas Cape Mayst 190 km idas ühe vene kalalaeva, mis kokkulepete vastaselt oli ookeani madalikult asunud väihilisi püüdma.

Vene laev toodi New Yorki, kus kohus määras 100 000 dollarit rahatrahvi. Nõukogude saatkond tasus summa ja laev vabastati.

Vähipüügi keeld selles piirkonnas kehtestati 1. jaanuaril. Pärast seda on sääl kinni võetud üks Jaapani ja üks Itaalia kalalaev.

• Ameerikast

Kaitseminister James R. Schlesinger ütles, et USA sõjalaevastik Vahemeres satub hädaohtu kui Portugalis pääsevad võimule kommunistid ja N. Vene saab seal baasid allveelaevade jaoks.

Viimaste valimiste äpardunud presidendikandidaat senaator George McGovern küsis ringkirjaliselt oma pooldajatelt, kas ta peaks nüüd jälle kandideerima. Enamus vastuseid oli: armas George, unusta see plaan!

Rahaministeerium palkas 500 uut agenti illegaalsete käsirelvade levimise vastu võitlemiseks 11 suurlinnas, nende hulgas New York, Los Angeles, Chicago, Philadelphia, Detroit, San Francisco, Washington ja Boston.

Välisminister Henry Kissingeri kohta Iisraeli ajakirjaniku Matti Golani poolt kirjutatud raamat, mille ilmumine Iisraelis tsensori poolt keelati, ilmub peatselt USA-s. Raamat arvatakse tegevat lõpu Kissingeri välisministri-karjäärile.

Kohtuministeerium alustas uurimist Marylandis asuva armee Edgewoodi arsenali keemilise sõjapidamise spetsialisti dr. Van H. Kimi kohta, kes on viimastusalneid katsetanud sõdurite kallal ilma neid mürkainest lähemalt informeerimata.

Televisiooni programmide autor David Frost sõlmis end. presidendi Richard M. Nixoniga lepingu nelja 90-minutilise jutuajamise tegemiseks. Kava valmistatakse Richard Nixoni kodus San Clementes, neid ei lasta ettekandele enne 1976. a. valimisi.

Välisminister Kissinger teatas, et tema poolt Iisraeli ja Egiptuse vahel sobitatud kokkuleppe põhjal tuleb 200 ameerika tehnikut paigutada mehitama kontrollpunkte Iisraeli ja Egiptuse sõjajõudude vahel Siinai kõrbes.

Ääeerika sõjaväelased ja nende perekonnaliikmed Türgimaal, kokku 7000 isiku ümber, ei saa enam kirjade ja pakkide saatmiseks ja saamiseks kasutada USA sõjaväeposti, kuna Türgi valitsus USA baase üle võttes pani ka sõjaväeposti keelu alla.

Unioonide keskliidu AFL-CIO esimees George Meany oli kutsutud president Fordi juurde läbi rääkima N. Venele müüdud vilja laadimise küsimuses. George Meany jäi kindlaks, et sadamatöölised nõukogude vilja ei laadi.

Tööministeerium teatas, et töötute protsent 1. augustiks langes 8,4-le töövõimeliste üldarvust ja et kuu jooksul tuli juurde 630 tuhat uut töölolijat, mis tõendab, et USA majanduselu uus tõus on tegelikult alganud.

Senat lükkas enne puhkusele minekut häältega 48:42 tagasi seaduse, millega kaitseministeeriumile määrati 31 milj. dollarit relvastuse soetamiseks. Eitava otsuse algatajaks oli Maine osariigi senaator Edmund S. Muskie.

†

Igavesse rahuriiki lahkus meie armas

Johannes Köresaar

Sünd. 19/3 1905 Suislepas
Surn. 11/9 1975 Sollentunas

Mälestavad sügavas leinas

ABIKAASA
POEG PEREKONNAGA

"Maailm ei näe mind enam,
aga teie näete mind,
sest mina elan ja teie saate elama! Sel päeval te saate tunda, et mina olen oma Isas ja teie minus."
Jh. 14,20

†

Armas abikaasa ja isa

Oskar Aug

Sünd. 6/9 1906 Saaremaal
Surn. 9/9 1975 Södertäljes

Mälestavad leinas

ABIKAASA
REIN ja EVA
HELGI ja MILVI
perekonnaga Eestis
GUNNAR
perekonnaga Kanadas
VEND
abikaasaga
ÖED
perekondadega
OMAKSED
Eestis

Matusetalitus toimub neljapäeval, 25. septembril kell 13.00 Södertälje kalmistu kabelis.

†

Head söpra

Oskar Aug'i

mälestavad kurbuses

SIINA KARJEL

ERICH KARJEL
perekonnaga

AINO CARLSON
perekonnaga

†

Armas öemees ja meie kallis sõber

Mag. rer. for.

Johannes Köresaar

Mälestavad kurbuses

KOIDU, TIIU-CHRISTINA,
RUNE ja ANTS

Avaldame sügavat kaastunnet leinavale abikaasale ja pojale perekonnaga.

†

Oma liiget ja end. büroojuhatajat

Reor.mag.

Johannes Köresaar't

mälestab leinas

EESTI KULTUURI KOONDIS

†

Ootamatult lahkus meie armas

Gerda Lindma

Valusas leinas

ÖDE ja ÖEMEES

OMAKSED
Kodumaal

Armast

Paula Aloe'd

mälestavad tema I surmaaastapäeval 17. septembril

ABIKAASA

ÖDE
lastega

†

Minu armas abikaasa

Gerda Lindma

N-na Pansep

Sünd. 6/11 1903 Tartus
Surn. 9/9 1975 Stockholmis

Sügavas leinas

KARL

Matusetalitus toimub neljapäeval, 25. septembril kell 11.30 Heliga Korset kabelis Metsakalmistul.

†

Ootamatult lahkunud armast

Gerda Lindma'd

mälestavad leinas

LUISE LAKS

MARTA LACGALVA

MAGDA MALM

HILDA SIKKAR

ADELE TORI

LILLY ja PEETER VÄLJAOTS

†

Oskar Aug'i

mälestavad leinas

EUGEN IRV

JÜRI KULDKEPP

HUGO OKASMAA

VOLDEMAR PÄRN

JUSSI ROMOT

ANTON SAAT

LEO URM

ANTS VELLET
perekondadega

EDUARD MÄGI

KATI PÄRN

"Usuvabaduse" agad

Nõukogude Venes on karmid eeskirjad "usukultuse" harrastamiseks, kuid vabale maailmale jutlustatakse, et nõukogudemaal valitsevat täielik usuvabadus. Sellest "täielikust usuvabadusest" annab nüüd pildi keegi K. Oja propagandalises perioodika-broshüüris "Küsimused ja vastused". Juba kirjutise pealkiri "Miks meil on mõned usuvoolud keelatud?" on vastuolus väitega, et N. Venes valitseb täielik usuvabadus.

K. Oja ütleb sissejuhatuseks: "Meie maal. . . on kõigil kodanikel niihästi religioossete kombetalituste toimetamise kui ka ateistliku propaganda vabadus." Tegelikkuses "religioossete kombetalituste" (NB: milline definitsioon! A.) suhtes valitsevad ranged piiramiseeskirjad, usuvastaseks propagandaks on aga täielik vabadus plus riiklik toetus.

Nõukogude propagandistid püüavad "usukommete täitmisest" teha mingit keskaegset müsteeriumi, mispärast kirjutatakse:

"Ei ole lubatud usumäratsemine, nagu näiteks paanikat õhutavad "prohvetlikud" ettekuulutused, usufanatismi propaganda, teistele ja endale tervisekahjustuste tekitamine, palverännakute organiseerimine nn. pühadele allikatele ning teistesse paikadesse. Ei ole lubatud tegelda "imearstimisega", asutada pühapäevakoole jne."

"Usufanatismi propaganda" mõistesse mahub väga palju päris tavalisi kiriklikke toiminguid. Selle paragrahvi najal võib kimbutama hakata kirikuõpetajat kas või leeri pidamise pärast. Ei ole teada, et meil mingi uskkond tekitas tervisekahjustusi. Kuid kui punased võimumehed tahavad kimbutama hakata, võivad nad keelata teatavates uskudes ristimiskombeid, kus ristitav surutakse hetkeks vee alla. "Palverännakute" müüte alla mahub juba õige palju, kas või kiriklikke väljasõitude korraldamised.

Puht administratiivses sektoris öeldakse: "Usuorganisatsioonidel pole lubatud ei oma liikmete ega kellegi teise suhtes rakendada trahve ja muid karistusi. Samuti ei ole lubatud sundsissenõudmisi usuorganisatsiooni kasuks."

Edasi, usulised organisatsioonid on lubatud ainult kodanike usuliste vajaduste rahuldamiseks. Nendel ei ole lubatud asutada sanatooriume, puhkekodusid ega lasteasutusi. Usuorganisatsioonid ei tohi mingil kujul sekkuda ühiskonna korraldustesse, et neid muuta. Vanal ajal kirikud on olnud rahva vabadusliikumiste mahasurujad, nad on hoidnud oma monopoolses valduses rahvaharidust ja kultuuri. Nüüd ei tohi kirik, s.o. usuline organisatsioon ühiskondlikesse, kultuurilistesse ega haridusliikesse probleemidesse end segada.

Kirikul muistsel ajal selles osas kindlasti mõju oli, kuid nüüd on see kõik juba ammugi minevik. Kuid sellesisuliste eeskirjade-keeldude najal võidakse kirikuelus piirata tohutul määral usuelu. Igast jutlusest ja isegi igast kirikulaulust võidakse kinni võtta nende keeluparagrahvide alusel.

ÕUDUSLOOD KIRIKUELUST

Vanemal ajal oli Venemaal palju määratsevaid usulahkusid, kus juhtus sageli kummalisi lugusid. Nendest kirjutati ka meil iseseisvuse ajal. Nüüd tuuakse usukütsimusi käsitledes need kui kuriioossed juhtumid jälle välja, jättes muije, nagu harrastaksid ka tänapäeva usklikud seesuguseid kombeid.

Näiteks esines Venemaal skoptshide ususekt, mille omapäraks oli see, et liikmed ükstelst vastastikku kastreerinud. Üks nelipühilaste usulahk nõudnud, et tema liikmetel nülitaks seljalt ja rinnalt rist. Haavadest nõristunud verd kasutatud leivamurdmisel veini hulgas.

Edasi jutustatakse muistseid lugusid, kuidas jumalate meeleheaks ohverdatud inimesi ja kuidas sada aastat tagasi Häädemeestel keegi tütarlaps laskнud endal käe maha raiuda, sest piiblisalm ütleb, et "kui sinu parem käsi sind pahandab, siis raiu ta maha". Kõikide selletaoliste muistsete lugude jutustamisega tahetakse ilmselt sisendada noortele, kui rumal ja ohtlik on ka tänapäeval usukommete täitmine.

Täiesti keelatud olevat Venes ususelts, mille nimeks "jehovitsid" (Jehoova tunnistajad), kuna need ignoreerivad kodanikukohuste täitmist, näiteks keelduvad sõjaväeteenitsusest. Mõneti sarnanevat nendega ka adventistid-reformistid ja osa nelipühilasi.

Lõppeks ütleb K. Oja, et keelatud on (riigis, kus pidi valitsema "täielik usuvabadus") fanaatiline nelipühiusk. "Et aga osa nelipühiusulisi liitus baptistidega (kelledest erinesid peamiselt müstika rõhutatuse poolest) ja nad loobusid oma äärmuslikust müstitsismist, ei ole nende ühine tegevus koos baptistitega keelatud."

Nõnda-siis: usutalitustel ei tohi riivata ühiskonnaprobleeme, ei tohi olla müstikat, ei tohi heategevate üritustega tegelda. . . aga usuvabadus on missugune! "Palju parem kui kodanlikes maades!" kiidavad punapropagandistid. (VES/ERNI)

---

†

Kallist tädimeest ja head söpra

Oskar Aug'i

mälestavad ja avaldavad kaastunnet abikaasale ja lastele

ALVARD ANDRA
perekonnaga USA-s
JOHANNA ANDRA
MARIA KARJEL
OSKAR VAPPER
abikaasaga
JOHANNES ELISTE
abikaasaga
VOLDEMAR PIELBUSCH
abikaasaga
PEETER METS
abikaasaga
GUNNAR HEIN
perekonnaga
MIKKO HEINONEN
perekonnaga

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist
Begravnings &
Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1
116 43 Stockholm
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Eriala:
Eestikombelised matusetalitused
Ööpäevane valvekord

LÕUNA-ROOTSI EESTI MAJA

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Moskva kutsub võitlema Maoga

MOSKVA — N. Liidu kommunistliku partei ideoloogiline ajakiri "Kommunist" avaldas pikema artikli, millele sisust võib järeldada, et Kremli ja Pekingi vahelised lahkhelid on tõusnud kulminatsioonipunktile ning et Moskva otsib endale liitlast Hiina mõju vähendamiseks. Artiklis kutsutakse kõiki kommuniste üles maoismi vastu võitlema ning kinnitatakse, et kõik need, kes jäävad neutraalseks teenivad Pekingi anti-marksistlikke seisukohti.

Läänerilikide diplomaatilised ringkonnad mainivad, et "Kommunistis" toodud hoiatus on suunatud eeskätt Rumeenia ja Jugoslaavia vastu, kes on Pekingi ja Moskva vahel käimasolevas võimuvõistluses jäänud pealtvaatajaiks ning ei ole andnud oma täit poolehoidu N. Liidu kommunistlikule parteile.

"Kommunisti" artiklis kinnitatakse, et Hiina probleem on juba ülekasvanud kommunistlikust liikumisest. Mainitakse, et maoism moodustab juba hädaohu kõikides riikides — ükskõik siis, millised on nende sotsiaalsed süsteemid.

Kinnitatakse, et marksismi-leninismi ülesandeks on maoismi hävitamine nii teoreetiliselt kui ka poliitiliselt kuna see on marksismi ja leninismi vastane liikumine ning on vaenulik kogu revolutsioonilisele liikumisele.

Pekingi ja Moskva vaheline sõnavahetus on viimasel ajal võtnud väga kaugeleulatuvad mõõtmed, mida võib järeldada juba sellest, et Peking möistis täielikult hukka Helsingi konverentsi ning süüdistas Brezhnevi Hitleri järelahvimises.

"Öine vahtkond" lõhuti

Rembrandti maailmakuulus maal "Öine vahtkond" sai pühapäeval raskeid vigastusi kui üks töötu 38-aastane hollandi õpetaja kohe pärast Amsterdami Rijksmuseumi avamist asus maali noaga katki löikama.

Enne kui muuseumi vahid jõudsid vahele astuda, oli kolme meetri laiune maal saanud vähemalt kümme noahoopi. Atentaator toimetati politseisse, kust ta saadetakse edasi psühhiaatrilisse kliinikusse. On teada, et teda on varem ravitud närvihaiglas.

Hollandi eksperdid märgivad, et "Öine vahtkond" sai raskeid vigastusi, kuid seda on siiski võimalik restaureerida. (EPL/AUS).

"Lusitania" hukk lahendas Churchilli sõjaprobleemid

Kõigepealt mõni sõna sõjaroimadest. Esimeses maailmasõjas seisis nende seas esikohal nn. Lusitania-afäär, mis põhjustas USA astumise sõtta lääneriikide kõrval Saksamaa vastu, millega oli ka garanteeritud sakslaste lüüasaamine. Sõda on juba iseenesest roim, ükskõik millise ettekäände all seda ka ette ei võeta. Kaotaja pool tembeldatakse sõjaroimarikuna aga võitjad on inimsöguste ja rahvaste heaolu eest võitlejad.

Enamlased loevad ka revolutsioone sõdadeks kui need on ette võetud Moskvale ebameelidivate sihtide taotlemiseks. Nii on meie vabadussõda N. Liidu silmis "roim", kuna Eesti tahtis end kord vabastada sajandeid kestnud võõra ikke alt ja vabadusvõitlusest osavõtjaid nimetatakse "kapitalistide sulasteks ja tallalakkujaiks".

Mäss bolshevike endi vastu on aga suurim roim maailmas, sest ta on suunatud tööliste ja talupoegade võimu vastu, kes on päästnud ja päästavad iga päev (Portugal!) "röhutuid ja kurnatuid kurnajate küüsist". Ainus n.ö. "süütu" võim maailmas on N. Liit, kuna seda õpetas Lenin ning kinnitas erilise röhuga Stalin.

Muidugi on Kremlil oma sõjaroimarite teesiga osaliselt õigustki. Nii Esimese kui ka Teise Maailmasõja tekkimises olid nimelt osalt süüdi ka võitjad, see tähendab kõik sõjast osa võtnud.

Mõlemad sõjas tekkisid õieti puht—majanduslikel kaalutlustel: sakslaste edu majanduses oli igal pool nii võrd suur, et see muutus võistlejaile ohtlikuks. Peale selle olid saksa peamistel vastastel igaühel omad mured.

Prantslased tahtsid saada tagasi Elsass—Lotringi, mis Saksa—Prantsuse sõja ajal 1871 langes sakslaste kätte, Venemaa tahtis Istanbuli ja Musta merd ning Vahemerd ühendavaid väinu — peale selle ka ülemvõimu Balkani poolsaarel. USA omakorda püüdles juhtivale kohale maailmakaubanduses ja sedasama tegi Saksamaa.

Esimese Maailmasõja tekitaja leidmine on raskem, kuna mängus olid mitmed ühetelsele risti vastukäivad huvid. Pealegi puudusid kogemused ja näited.

Teise Maailmasõja süüdlase leidmine on juba hoopis kergem. Kõigepealt oskas Hitler ise teha kõike, mis vähegi võimalik, et süüd veeretada Saksamaale, sakslastele ja iseendale, kuid peale selle oli tal tekkinud kompanjon Stalini näol.

Viimane oli küllalt suuteline ja kaval, et omalt poolt ässitada lääneliitlasi üksteise vastu. Stalin teadis, mida ta tahtis ja oskas seda ka saavutada, pettes oma liitlasi.

Stalini rolli Teises Maailmasõjas mängis Churchill Esimeses Maailmasõjas. Parimaks näiteks kuidas ta seda tegi, on "Lusitania" uputamine ühe saksa allveelaeva poolt. Tolleaegne mereminister Churchill teadis paremini kui teised, et ilma USA-ta arvatavasti ei suudeta sakslasi lüüa.

Seetõttu seadis ta endale sihiks USA-d liitlasena sõtta kaasa kiskuda, mistahes hinna eest. Ettevõte oli erakordselt raske, kuna nii USA president Wilson kui ka enamus ameeriklastest olid sõjast osavõtu vastased.

Niisiis tuli leida mõjuv põhjus, millega oleks võimalik meelitada sõtta sakslastega üldiselt heas vahekorras olevaid ameeriklasi. Kuidas ta seda tegi ja millised olid tagajärjed, jutustab inglise ajakirjanik Colin Simpson raamatus "Lusitania" (Fischeri kirjastus, Frankfurt, 2 trükk, DM 26).

Sõja alguses oli briti admiralliteet arvamisel, et kaubalaevu tuleb allveelaevade poolt kohelda täpselt nii, nagu seda tegid muud sõjalaevad. Oldi seisukohal, et relvastamatu kaubalaev tuleb peatada ja põhjalikult läbi otsida.

Kui oli tegemist mõne neutraalse riigi laevaga, võis see teekonda takistamata jätkata. Kuulus aga laev mõnele sõjast osa võtvale riigile, võeti meeskond ja reisijad pantvangideks ja laadung konfiskeeriti sõjasaagina.

Kui personalipuudusel polnud laevale võimalik jätta erilist prilisikomandot või kui oma riigi sadamad palknesid kaugel, tohtis laeva ja selle laadungit hävitada.

Selline määrustik kehtis kõikide riikide laevade kohta.

Churchill andis käsu relvastada kõik inglise kaubalaevad suurtükkidega. Tema ja ta lähemad kaastöölised oletasid, et ükski allveelaev ei julge peatada suurtükirelvastuses kaubalaeva. See oli aga, nagu seda inglise eksperdid algusest peale rõhutasid, raske eksitus. Sakslased vastasid ka omalt poolt prilisõiguse reeglitest üleastumisega.

Kõige ohtlikumaks kohaks inglise kaubalaevadele osutus Inglise kanal ja Iiri meri. Ohtu püüti vähendada mitmesuguste abinõude abil, milledest mõned olid lausa naeruväärsed. Sellest oli Churchill peagi teadlik. Ja ilma USA kaupadeta ja sõjalise materjalita ähvardas Inglismaad otsene hädaoht.

Ähvardas täituda Franklin Rooseveli alles Teisest Maailmasõjast osavõtuga saavutatud siht: muuta Inglismaa teise või kolmanda järgu riigiks. Suurpoliitikas aga tähtsusetuks Euroopa saareriigiks.

Põhjamerd tuli sakslaste eest kaitsta ja sellega kindlustada Briti impeeriumi tulevikku. Seepärast tegi Churchill juba aastal 1907 plaane, kuidas võiks toimuda Põhjamere kaitse sakslaste vastu. Seega seitse aastat enne sõja puhkemist.

Mereministrina andis Churchill ühe käsu teise järele, kusjuures neil polnud enam midagi ühist varem kehtinud priisiõigusega. Inglise kaubalaevade kaptenid pidid alati ja kõikjal atakeerima saksa allveelaevu. Käsu mittetäitjad anti sõjakohtu alla.

Kõik briti laevad said uued nimed, sõitsid erapooletute lippude all jne. Ja lõpuks esitati kurikuulus plaan, uputada USA kaubalaevastiku uhkus "Lusitania". Kuidas see täpselt toimus, kuidas üle 1200 inimese (haiged, naised, lapsed, raugad) hukkus, on autori poolt detailselt kirjeldatud.

Colin Simpson on aastaid usutlenud inimesi, uurinud tuhandeid dokumente ja ometi pole inglise valitsus paljudelt dokumentidelt saladuskatet eemaldanud.

Laeva ümberehitamine sõjalise materjali transpordiks ja selle lääkitamine allveelaevadest ohustatud tsooni näitas seigelt Churchilli lootusi, et "Lusitania" torpedeerimine võib lahendada USA sõttatuleku küsimuse.

OSKAR ANGELUS

Joel Haamer ja ta mustmiljon jaapani austrit Bohuslänis

Fiskeristyrelseni loal laskis merebioloog Joel Haamer Bohuslänis vetesse umbes sada tuhat kaugida austrit (Crassostrea gigas), kusjuures eesmärgiks oli uurida, kas nad Rootsi vetes suudavad kohaneda. Muidu on nimetatud austri päritolumaa Jaapan. Vettelaskmine toimus möödunud aastal ja nüüd on selgunud, et austritel meeldib siin vähemalt sama hästi kui nende kunagisel kodumaal.

Joel Haamer on täheldanud, et kaugida austrid paljune vad Bohuslänis tohutu kiirusega — võib märkida et üksainus emasauster on suuteline protutseerima pool miljardit poega . . .

Muidugi on nende suremus tohutu, kuid praegu on veel vara öelda, kas see on sama suur kui Jaapanis, kus merebioloogiline keskkond on austrite ja nende loomulike vaenlaste suhtes tasakaalus.

Muidu võib juhtuda, et uued austrid muutuvad Bohuslänis samasuguseks nuhtluseks nagu näiteks Austraalias on küülikud, keda omal ajal mõtlematult euroopast sisse toodi.

Kaugida austritega on katsetatud ka Inglismaal ja Prantsusmaal ning sääl on nende arv täieliku kontrolli all. Kuid teisest küljest on merevee soolsus sääl suurem kui Bohuslänis. Skagerraki vee soolsus on enamvähem võrdne nende vetega Jaapanis, kus austrid elavad. Ja sellepärast neil nähtavasti meeldib Bohuslänis, ütleb Joel Haamer.

Edasi nendib Joel Haamer, et kaugida austrid kasvavad kiiresti. Kui neid aasta eest vette lasti, olid nad poole sentimeetri suurused, nüüd aga 7—8 sentimeetrit ning suguküpsed. Tegelikult võivad nad kasvada keskmise taldriku suuruseks. kuid kõige maitsvamad on nad sliski 10-sentimeetri pikkusena.

Joel Haamer ise leiab, et kaugida auster on palju maitsvam kui rootsi oma. Auster on peale selle pisut pikergusem ja lillaka värvusega.

Nii et kui eksperiment peaks sajaprotsendiliselt õnnestuma, muutub delikaatne auster võibolla üsna varsti igapäevaseks roaks.

Joel Haamer tegeleb Bohuslänis ka rannakarpide kasvatamisega, kusjuures ta ka sel alal oli esimene Rootsis, võibolla kogu maailmas. Rannakarpide "farmi" põhimõte on tegelikult geniaalselt lihtne: tuleb vaid vee alla paigutada tugevaid trosse. Nendele kinnituvad rannakarpide maimud ja mõni aeg hiljem pole teha muud, kui valmis karpe trossi küljest lahti võtta ja turustada.

Nende lahti võtmine käsitsi on aga kaunis tülikas ja seepärast konstrueerib Joel Haamer vastavat "kombaini", mis tööd tunduvalt lihtsustaks. Selleks on ta saanud vastavad summad tehnilise arengu-uurimise juhatuselt.

Võib juurde lisada, et Joel Haamer on Göteborgis tegutseva kunstnik Erik Haameri poeg. (EPL/AUS).

Tehke oma sugulastele ja sõpradele kel veel puudub eesti ajaleht

KINGITUS

tiheda kontakti näol eestlusega mida võimaldab

EESTI PÄEVALEHT

Kinkekaarti Eesti Päevalehele saab tellituselt: Box 667, 101 29 Stockholm 1 või helistades telefonil 08/21 84 46

Emmastes, Hiiumaal, suri 24. augustil Amalie Oja.

Baltimores USA-s suri Tõnis Roosmaa.